

Un somriure no costa res, però val molt.
 Enriqueix als qui la reben i a qui la brinda.
 Brilla un instant i la seva llum se recorda sempre.
 Ningú és tan ric o tan pobre que en pugui prescindir.
 És alleujament dels cansats, llum pels desanimats, calor pels trists i
 antídote natural per totes els problemes.
 I si no us donen l'esperat somriure, sigueu generosos, doneu la
 vostra.
 Perquè ningú en té tanta necessitat, com aquell que no sap donar-la
 als altres.

**DÉU SALVE
 EL NOSTRE
 POBLE ! ! ! !**

L'ESTEL

A.P.P.E.C.
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÓDIQUES
 EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 387

15 DE MAIG DE 1998

PREU: 200 PTS

En Joan Herèdia, de Cordova, -el primer de l'esquerra- va ser porter del Reial Mallorca durant onze temporades, des de 1966 al 1978, sempre a segona divisió, menys l'any 1969, any que el Mallorca va jugar a primera. Ara té una gestoria a Santa Catalina i arregla els papers a la gent.

Són els alumnes i les professores de l'Escoleta Catalana Baldufa a son Cotoner.

Fa 35 anys que en Manuel Barceló de Calvià va obrir la **Tapisseria JORMA** a la barriada des Fortí de Ciutat.

Fa 30 anys que en Nicolau Salom des Secar de la Real va obrir la botiga **Musica** al Passeig de Mallorca de Ciutat. A més de la casa central, té tres sucursals més a Ciutat, una a Maó i una a Eivissa.

Joan Huguet, President del Parlament de les Illes, rep els escriptors mallorquins

El President del Parlament de les Illes, **Joan Huguet** i la secretaria primera de la institució, **Pilar Ferrer**, reberen recentment una nombrosa representació d'escriptors mallorquins. El President del Parlament aprofità l'avinentsa per a saludar personalment aquesta important representació de la intel·lectualitat de les Illes. La visita coincidí amb el quinzenari de la institució i amb el Dia del Llibre. Joan Huguet i Pilar Ferrer lliuraren als nostres autors i autores un simpàtic present de plata. La delegació d'escriptors illencs estava formada per: Antoni Vidal Ferrando, Rafel Bordoy, Miquel Ferrà, Bernat Nadal, Joan Manresa, Miquel Mas, Miquel Cardell, Coco Meneses, Guillem Frontera, Sebastià Bennàssar, Llorenç Capellà, Antònia Vicens, Cati Juan, Rosa Mª Colom, Joan Guasp, Miquel López Crespí, Maria Mercè Domínguez, Jaume Pomar, Antònia Arbona, Eusèbia Rayó, Rafel Crespí, Xavier Abraham, Biel Sabrafín, Miquel Segura, Alexandre Ballester, Joan Pla i Biel Florit. Ω

(Redacció)

El President del Parlament de les Illes, **Joan Huguet**, rebé una nombrosa representació dels escriptors illencs. En la fotografia poden veure Cati Juan, Antònia Arbona, Miquel López Crespí, Miquel Ferrà Martorell i Rosa Mª Colom.

**Especial dedicat a
 LES BARRIADES DES FORTÍ
 I SON COTONER DE CIUTAT**
 Si vos ha agradat, telefonau al
26 50 05 i el vos enviarem cada
 quinze dies.

SUMARI

2 Foc i Fum

Diari de Balears. Segon Aniversari

Mallorca, Andalusia, la Verge de Lluc, la del "Rocio" i olé!

3 Memòria de Mallorques-Sefarad (1972)

Realitats nacionals no virtuals

4 Acord de pau a Irlanda del Nord

"Expo-Chove"

5 Comunicat de Premsa: Primer de maig

La meua dona i jo (II)

Modificació de l'article 2 de la constitució ara!

6 Personatge i model

Turquia/Kurdistan (II). Extensió de la guerra

7 Anys quaranta: un consultori ètic, religiós i moral

Himne valencianista

Llengües Vives: Occitan

8 L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970).

IV part: El pare Xirínacs i les renúncies de la Transició; la traïció dels líders; la inutilitat dels organismes "Unitaris"

10 El futur de la classe treballadora: "una casa de putes sense llum..."

President accidental

11 El Basc

II Encontre d'Escriptors Poblers. Sa Pobla: Jaume Font, President del PP de Mallorca i López Crespí, dos grans amics

12 Petits anuncis

13 Països Catalans (I)

Algunes eleccions primàries tenen connotacions crapulàries

14 Cronologia de la Història de Catalunya Plena (XXII): La història que la Ministra Aguirre ens vol escapar, silenciar i segrestar

15 L'esperit republicà: La fascinació d'Israel

La psicologia del nen davant la tensió bèl·lica a través dels seus dibuixos

L'espanyol, dialecte inútil

16 Petita història viscuda

La primavera

Es Gall: El Barça guanyà... per sort!

Fa mig any que en Francesc Jaume de cas Català ha obert una joieria a santa Catalina, abans la tenia al centre de Ciutat.

Fa un any que en Joan Aguiló regenta el Bar Raquel a la barriada des Forti de Ciutat.

Fa 20 anys que en Miquel Ramon de Consell va obrir el Taller de Reparació d'Automòbils Ramon a la barriada des Fortí.

Fa 30 anys que el matrimoni Antic de Santa Catalina va obrir la Fontaneria Estadi, just devora el Camp del Mallorca.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* Segons l'amic Hèctor Hernandez, que escriu al Balears i que ens agradaria escrigués a l'ESTEL, ara que, segons les enquestes del 95% de la població del Principat de Catalunya entén el català i el 75% el sap parlar, és molt trist que dins aquest 5% restant hi trobem un grapat d'animalots agressius i perillosos i un altra grapat de retardats que no poden aprendre res. Entre els violents hi trobam els macarrons, camells, atracadors, jutges i altres oficis relacionats amb la delinqüència. Que la gent dolenta que empenya, només parli castellà, se pot aguantar, ve a dir n'Hèctor, però que un individu que representa l'opinió i l'acció judicial d'un Estat estigui situat dins aquest 5% inculte de la població, està molt lleig. (Recomanem llegir l'article complet al Balears del dia 25 d'abril passat).

* Perquè d'això de la llengua catalana a Mallorca, hi ha molt a parlar. Me contava en Joan Heredia de Santa Catalina, que fou porter del Mallorca durant 8 anys, ara en fa una trentena, que la seva dona li va suggerir d'anar a viure a un poble, perquè a ciutat no veia manera d'a-

prendre la nostra llengua. I que els seus fills, quan tenien 4 anys, li demanaven perquè no els ensenyava a parlar com els altres nins de la barriada. De fet, n'Heredia - que és bon amic de L'ESTEL, encara no ha après a parlar i ens entén amb dificultat, però els seus fills parlen perfecte catalí i els sap greu que son pare, amb trenta anys per aquí no hagi estat capaç d'aprendre a xerrar.

* Perquè això de l'espanyolitat, de cada dia està menys de moda. I si no, demanau-ho als militants del PSOE que han retirat el seu suport a l'espanyol Almuina i l'han donat al català Borrell, i de més grosses en veurem.

* A ses Cadenes de s'Arenal, on està ubicada la redacció de l'ESTEL se fan obres importats: 200 milions de pessetes és el pressupost de la canalització de les aigües per beure, aigües pluvials, clavegueram, enterrament de les línies telefòniques, elèctriques i de gas, voravies i asfalt. Tot això a càrrec del Pla Mirall i l'Ajuntament de Ciutat. Ens ho ha contat en Joan Pons, president de la Associació de Veïns. Ω

Diari de Balears. Segon Aniversari

Amb motiu del segon aniversari del Diari de Balears, des d'Esquerra Republicana només podem tenir paraules d'admiració i de coratge per la tasca que han dut a terme en aquest bienni.

En un marc caracteritzat per uns mitjans de comunicació escrits amb llengua i mentalitats espanyoles, l'aparició d'un diari en català fou una porta oberta a l'esperança, al desig que aquesta empresa resultés exitosa.

Un públic acostumat a llegir les notícies de casa en espanyol, molt majoritàriament, uns periodistes formats en la creació en llengua castellana i l'important mercat publicitari a l'espectativa i amb una notable desconfiança en relació a la rendibilitat de la seva inversió en un diari "alternatiu", no es pot dir que configurassin precisament un context per posar-se a brindar per l'èxit immediat.

Però la feina ben feta no té fronteres, i sabem que la feina ha estat la "marca de la casa" que ens ha permès perviure com a poble, una marca que considerem que han imprès al Diari de Balears.

A hores d'ara ja s'han ben guanyat la confiança dels lectors i dels publicistes, la qual cosa suposa poder afrontar el futur amb la confiança que dona el fet de saber que s'ha potenciat la necessitat de disposar de mitjans de comunicació vinculats a la terra i vehiculats en la nostra llengua. Ben segur que tant d'esforç ha valgut la pena. Ω

Esquerra Republicana (ERC). Àrea de Comunicació

Mallorca, Andalusia, la Verge de Lluc, la del "Rocio" i olé!

En el Dominical d'Ultima Hora del passat dia cinc d'abril sortia una entrevista, realitzada per Margarida Capellà al vicepresident de la Casa d'Andalusia, Sr. Angel Crespo. Es una entrevista de pinyol vermell, un document que ens mostra una part de la realitat social que es viu avui mateix a la nostra volguda Ciutat de Mallorca. Això és el que ens mostren clarament les respostes del Sr. Crespo. Així, d'entrada, ens revela la seva fe cega en la "Virgen del Rocío". (Ull!, la del Rocío!). I a continuació, sense cap rubor, ens anuncia que el proper dia 19 d'abril envairan Lluc per celebrar-hi una missa "rociera" (segurament a la "Virgen del Rocío").

Acte seguit ens fa a saber que els andalusos que viuen a Mallorca es mantenen ben units, per no perdre les seves arrels (manifestació clara de l'objectiu de no integrar-se en cap altra cultura, que no sigui la seva). Després ens dona una passada a nosaltres, els mallorquins, quan preguntat per la entrevistadora, diu que "els mallorquins no han estat capaços de defensar la seva pròpia identitat". Doncs, miri Sr. Crespo, aquí sí que hi estic d'acord. Es ver, els mallorquins no hem sabut defensar ni la nostra identitat ni la nostra cultura ni la llengua ni el patrimoni

ni la qualitat de vida ni la possibilitat d'atènyer una millora progressiva per als nostres fills. Doncs, és ver, Sr. Crespo. Jo diria que tot això ja ho havem perdut els mallorquins, fins i tot la vergonya (alguns polítics) i el seny i sentit de la realitat (les bones persones).

Però vostès no, Sr. Crespo, vostès no han perdut res. Vostès han guanyat i quasi ho han guanyat tot. Ja veu, ara fins i tot dona goig veure com posseeixen la seva "petita Andalusia" a la finca de Son Bibiloni, sense oblidar la "seva" Feria de Abril, els "seus" cors rocieros i la "seva" Virgen del Rocío: la de la Blanca Paloma. Evidentment, Sr. Crespo, jo els hi tenc enveja; no pel que posseeixen, no. Els tenc enveja per la seva fidelitat a una raça, a una cultura, a un poble, al seu poble..., que no és el meu. El meu! O tal volta existeix el meu? Vostè diu que tal volta hi hagi algú entestat en rompre l'harmonia entre els andalusos i els mallorquins. El cert és que jo no ho crec, sinó tot el contrari; el qui de fet ho desitja és aquell que vol imposar una llengua sobre l'altra i utilitza tot el poder d'una potència colonitzadora (Espanya) sobre una petita comunitat (la mallorquina). També aquells que imposen una Mare de Déu

damunt una altra, que imposen una cultura damunt una altra, que volen sobreposar els seus cants i els seus balls damunt els dels altres... Sr. Crespo, repetesc, l'admir. L'admir per la seva fidelitat a la seva raça i cultura; però, per favor, ens deixi a nosaltres ser-ho també a la nostra.

Ja a la part final de la seva entrevista, vostè fa un atac frontal contra la meua llengua, contra la llengua dels mallorquins, i utilitza el més grosser dels mètodes, ben propis de vostès, com és el de "divideix i venceràs". Vostè diu, i no li cauen els anells de la vergonya per això, que està contra el català i a favor del mallorquí. Vostè em va fer recordar el munt de vegades que he sentit allò de "Jo, sí, xerraria mallorquí per integrar-me, però català, no". Parlà el bou i digué: Muuu! L'estupidesa voluntària, Sr. Crespo, deshonra el qui la diu i més el qui l'escriu. No obstant això, vostè és genial quan diu que els andalusos no tenen llengua, quan diu que s'expressen en un castellà mal parlat, amb el qual ja hi neixen... Doncs els mallorquins, Sr. Crespo, parlem, des que naixem, un català defectuós, que després, uns més i altres manco, l'anam perfeccionant fins arribar a xerrar bé en mallorquí, o sigui, en català. Llavors el català

i el mallorquí, que vostè té per contraris, queden identificats!

Però bé, per estar tan en contra dels catalans (també, segurament, del Barça), resulta que vostè diu que els andalusos han aixecat Catalunya i han engrandit Mallorca, referint-se als 38.000 que ja hi viuen. I això no fa cap falta que ho digui vostè, ja es nota ja els caps de setmana! I en parlar de si això és una invasió o no, vostè diu que d'invasió res de res, perquè sou espanyols. Es curiós, perquè vostès, en parlar de la gran quantitat d'alemanys, que també han envaït Mallorca, no diguin que són europeus; i tal vegada ells sí que ho diuen. Tal volta diguin que primer són europeus i després alemanys. Perquè no ho oblidí, Sr. Crespo, aquí es paga IVA i això significa que primer som europeus; després, qui sap, alemanys, francesos, espanyols...

I, tornant a les arrels, n'hi ha que a les seves arrels les tenen d'un lloc i n'hi ha que les tenen d'un altre. I n'hi ha que van per la vida respectant els altres, com també n'hi ha que trepitgen uns i altres. Alerta, Sr. Crespo, alerta que no s'hagin convertit vostès en trepitjadors! Ω

Pere Felip Buades

Memòria de Mallorques-Sefarad (1972)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

Un dia de tardor de 1984, quan sortia de ca meua, vaig veure una pintada en el portal. Amb spray negre, la inscripció era de poques lletres, estilitzades, "JUDEN"... Vaig pensar que no havent cap xueta entre els veïns i manco, algun jueu estranger, aquella pintada anava per jo, que ja aleshores tenia un fort accés als mitjans de comunicació. Em mereixia aquell mot? Els meus llinatges Ferrà, Martorell, Rosselló, Carbonell, Colom, Borràs, Morell...no indicaven cap tipus de nissaga hebrea. Ni xueta. El Ferrà mateix era etimològicament germànic i només el Morell ens transllada a una probable genètica àrab. Però quelcom m'havia mogut, des del 1972, a parlar i a defensar una minoria ètnica ben sovint atacada i ridiculitzada pels grups antisemítics. La meua novel·la "La Universitat", publicada en aquella data, recreava entre d'altres personatges històrics Jafuda Cresques i denunciava els pogroms del nostre passat. També vaig publicar, dins els "quaderns sollerics", tan

artesanals, un receptari de cuina jueva i els meus contactes amb aquesta gent i aquesta cultura s'han perllongat fins el dia d'avui. Repassant papers i al marge d'altres obres literàries meves de bibliografia hebrea i xueta (Memòries secretes de Cristòfor Colom; Contes del Call; El xueta etc.), veig tot un seguit d'activitats i actituds ben compromeses com diverses col·laboracions amb l'Institut Cultural Israel-Iberoamèrica de Jerusalem, amb l'agrupació de dansa Kol Demana de Tel-Aviv dirigida per l'amic Moshe Efrati, amb les revistes "Carta de Jerusalén", "Kivunim" i "Ariel"... Al mateix temps, les cordials relacions d'amistat i bon enteniment amb persones d'una particular relevància com el Doctor José Luis Najenson, l'ex-embaixador Jacob Cohen i la seva esposa Rachel, la supervivent del camp d'extermini nazis Violeta Friedman, el també ex-embaixador Shlomo Ben-Ami... i molts d'altres, entre músics, poetes, professors de universitat, polítics... No oblidem el rabí i escrip-

tor Nissan Ben-Avraham de bresol mallorquí i altres intel·lectuals dels quals ja he oblidat el nom. No he oblidat, però, la breu correspondència que vaig mantenir amb Yitzhak Navon, que va ésser President de l'Estat d'Israel i ha d'ésser considerat alhora com un excel·lent escriptor. D'ell són aquests mots manuscrits i dirigits a la meua persona: "Li estic molt agraït per les seves càlides lletres arribades de les fondes arrels que ens uneixen. Agost del 1978." I

ara mateix tenc la satisfacció de saber que alguns dels meus llibres figuren en les biblioteques israelianes i de manera especial la meua trilogia sobre el tema, en una biblioteca especialitzada que dirigeix el senyor Gabi Levy a Jerusalem. Que hi podem afegir? Articles de la mateixa temàtica publicats un i altre cop en la premsa il·lenca? Campanyes en defensa del poble semític i contra la seva marginació? Supòs que bé em mereixia la pintada per part d'algun "ultra" que es molesta en llegir els papers... Però la dona que hagué de netejar el portal, una musulmana del Marroc... Ella no s'ho mereixia haver de fregar amb sabó, lleixiu i aigua!.. Ω

El 1972, Miquel Ferrà cercava les petjades dels jueus mallorquins a fora vila o part forana. Aquí el veim al llogarret de Judí a Sencelles.

Fa 23 anys que en Josep Campos regenta el Taller Campos a santa Catalina. Son pare, Gabriel Campos va obrir aquest taller l'any 1950 i l'any que ve, el seu fill Gabriel se'n farà càrrec.

Fa 5 anys que en Pere Miquel és el Titular de l'Apotecaria Miquel a la barriada des Fortí. Son Pare, Joan Miquel va obrir aquesta apotecaria fa 20 anys.

Realitats nacionals no virtuals

Quan Woody Allen baixa a "Desmuntant a Harry" es troba que a la setena planta hi ha els mitjans de comunicació i que ja no hi ha lloc per a més. A l'infern de la Moncloa i l'Elisi ja deuen fer lloc per Internet. Molts internautes catalans han capitalitzat els avantatges de la xarxa per cohesionar els Països Catalans no només de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó sinó de Pensilvània a Melbourne i de Buenos Aires a Los Angeles. Mireu sinó Cat Nord, el principal mitjà electrònic en català de la Catalunya Nord. Cat Nord reflecteix la realitat de l'altra banda dels Pirineus amb notícies d'actualitat, entre altres seccions, i la darrera incorporació de Ràdio Arrels amb àudio.

Aquests dies els catalans del nord han hagut de lluitar, també via Internet, contra el totalitarisme de l'estat francès per la persecussió desmesurada soferta per Pasqual Tirach acusat del "delicte" de publicar una esquila fent broma amb la nova destinació del prefecte de Perpinyà, Bernard Bonnet, conegut pel seu militant anticatalanisme. Bonnet se'n va a Còrsega, allí on les coses les solucionen d'una altra manera, allí on el problema greu no és a Internet sinó al carrer, allí on els actes bèl·lics són quotidianitat.

Ara la Federació d'Entitats en Defensa de la Llengua i la Cultura Catalanes us demana la vostra solidaritat amb Pasqual Tirach enviant un missatge a univers@mail.com Trobareu Cat-Nord: <http://perso.wanadoo.fr/catnet/>

Disseny: Home...què vols que t'hi digui.

Contingut: Necessari dins l'espai virtual català.

Observacions: Repasseu el mapa amb els límits lingüístics del català. Ω

David de Montserrat i Nonó, periodista

INSTRUMENTOS MUSICALES 6 PUNTOS DE VENTA ESPECIALIZADOS

EN PALMA:

- 1 Musicasa**
PROFESIONAL
Santiago Ramón y Cajal, 10
Tel. 28 02 41
- 2 Musicasa**
PIANOS
Plaza Es Fortí, 1
Tel. 28 15 59
- 3 Musical VIA ROMA**
La Rambla, 7
Tel. 36 31 14
- 4 Musicasa**
ALCANTO
LINEA COMPLETA DE INSTRUMENTOS
Local nº 40, Autopista de Inca Km 3,9 (Marratxí)
Tel. 60 40 78
- 5 Musicasa**
IBIZA
Arzobispo Cardona Riera, 5
Junto delegación de Gobierno)
Tel. 31 08 78
- 6 SIME Musicasa**
MENORCA
Plaza Augusto Miranda, 16
Mahon-Menorca
Tel. 36 31 14

SUCURSALES:

ROCKSHOP
BAJOS
AMPLIFICACIÓN
RECORDING
GUITARRAS
MIDI

VIENTO
PARTITURAS
GUITARRAS
CUERDA

PIANOS
TECLADOS
PARTITURAS
VIOLINES

Plaza Es Fortí
Plaza del Tubo

VISITENOS Y SABRÁ PORQUÉ SOMOS EL LIDER

Información General Tel.: 28 02 41 - Fax: 28 50 01
e-mail: musicasa@dragonet.es
<http://WWW.dragonet.es/users/musicasa>

Fa 2 anys que les Germanes Garau des Pont d'Inca, obriren el Gimnàs Tot Aeròbic a son Cotoner.

En Naxo, el tapisser de son Cotoner, a més de fer feina per la gent de Ciutat, és el tapisser del Parlament Balear, de na Sara Montiel quan estava per Mallorca, d'en Miquel Douglas i d'altres famosos. En Naxo té Carta de Mestre Artesà. Duu 30 anys a la professió i 15 amb taller propi.

Acord de pau a Irlanda del Nord

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITÀUSSES

Després de molts anys de violència -i de tots els patiments i desavantatges que aquesta origina, i de les moltíssimes ferides que deixa obertes- s'ha arribat a un acord de pau per a l'Ulster. L'acord s'ha aconseguit gràcies a l'esforç realitzat per totes les parts en conflicte i gràcies a la flexibilitat i a la bona disposició que ha demostrat tothom. Quan existeix un conflicte entre dues parts, més i més si aquest conflicte sembla de resolució gairebé impossible, cal precisament aquesta flexibilitat i aquesta bona disposició per tal de poder resoldre'l.

El primer pas -absolutament elemental- per a la resolució del conflicte a l'Irlanda del Nord era reconèixer que la violència constituïa un problema polític, no un mer problema de delinqüència o d'ordre públic. Si s'hagués tractat senzillament d'un problema d'ordre públic no s'hauria donat la circumstància que la pràctica totalitat de les persones que donaven suport a la lluita de l'IRA fossin partidaris de la unificació d'Irlanda (i catòlics, a nivell religiós), sinó que n'hauríem trobat entre tots els grups humans que hi ha en aquella part del món. Curiosament, en canvi, tothom que donava suport a la lluita armada de l'IRA era proirlandès. I, correlativament, aquells que donaven suport a les milícies unionistes eren probritànics (de filiació religiosa protestant). Reconèixer, per tant, que el teló de fons de la violència era precisament el d'una situació política no resolta constituïa el primer pas imprescindible per tal d'aconseguir la pau.

El segon pas era voler la pau més que no l'anihilació del contra-

ri, de l'enemic. Si hom s'estima més carregar-se l'enemic que no aconseguir la convivència pacífica és perfectament possible que la conflagració duri eternament. Perquè, mentre subsisteixi una determinada situació política (en situacions de conflicte violent originat per circumstàncies polítiques) és molt possible que perduri la situació de violència. Només el genocidi a gran escala aconseguiria evitar aquesta violència. En el nostre context sociopolític, i a la nostra part del món, pretendre senzillament l'eliminació total del contrari constitueix una quimera que no porta a res de bo, ni té cap toc de realisme.

I el tercer pas era estar disposats a seure en una mateixa taula persones representatives dels bàndols que fins aleshores havien estat enfrontats. Deixar les desavinences i posar per sobre d'aquestes desavinences el desig de construir una societat en pau.

Finalment, hi ha un element que els acords per a Irlanda del Nord recullen explícitament i que tampoc no es podia oblidar: Irlanda del Nord serà allò que els habitants d'Irlanda del Nord vulguin que sigui. Si algun dia hi ha el consens suficient per a la unificació total d'Irlanda, aquesta es produirà. De la mateixa manera que, si hi ha una majoria partidària de la sobirania compartida o de la inclusió dins el Regne Unit, això també es respectarà.

Els termes de l'acord són inqüestionables. Com han dit diversos dirigents catalans i bascos durant aquests darrers dies, les autoritats espanyoles n'haurien de prendre nota. No sé si n'Aznar i en Blair n'hauran parlat, allà per Donyana. Ω

País valencià

Blaverisme institucionalitzat

'Expo - Chove'

ANTONI VALESA

Castelló és una ciutat inclassificable i es troba al nucli d'una corrent tel·lúrica que incideix de forma directa a l'extrem superior del cos humà dels seus habitants, més conegut científicament amb el nom de cap o cabota en versió rústica. D'aquesta espècie de conjunció

Aoir-llagostí - companyia amb central ubicada al triangle del llagostí - i és que al nord del País Valencià som així. A més d'això, som capaços de parlar els uns amb els altres i des de ben menuts, tant major com xiquets i xiquetes ens entenem perfectament encara que com en la

Manifestació contra l'IVAJ a Vila-real, divendres.

astral no s'escapen ni polítics ni notables de la fauna local. Tant és així que sovint podem trobar escampats per la geografia urbana personatges amb més caps que barrets, unes vegades són del terreny i altres vinguts d'altres terres veïnes i germanes.

Tot aquest cúmul de circumstàncies no impedeix que a nivell provincial cada poble desitgi tindre el seu propi aeroport, independentment que sia per a les Línies Aèries Vilanovines, Air-Fondeguilla o per

cançó uns a la ventana li diem finestra, al gresol candil i al juli-vert perejil, sense que, cap d'aquestes qüestions afecten el més mínim a la nostra reproducció, creixement, felicitat i convivència.

Sembla ser que aquesta bona cohabitació a l'hora de relacionar-se amb les terres del nord, molesta la Santa Inquisició Lingüística, secta amb seu a la ciutat de València i que promulga una espècie de doctrina en la que nega tot axioma, menyspreant tot allò que ignora i creu

que els valencians som un poble tan apart i immillorable que no tenim res a veure en cap altre poble dels qui habiten la Terra (la millor terreta del món). Som com si haguérem vingut al món per l'efecte d'algun pet d'un Déu o d'una divinitat superior.

Aquests integristes doctrinals vinguts del sud, a Castelló ens la porta fluixa però, a l'acollidora capital de la Plana Baixa s'ha detectat un focus d'acció que pot ser utilitzat pels qui es creuen posseïdors de la veritat absoluta, que jutgen, sospiten, valoren i actuen contra tota base acadèmica, rebutjant qualsevol tipus d'evolució científica.

Per això el personal desconfia de les intencions subreptícies que hi ha al darrere de l'IVAJ i la inauguració de l'EXPO-ivajivach, EXPO-Chove, EXPO-agüela o de l'Espai jove caigut del cel sense demanar-lo. A la llarga i a la curta embolics dels de sempre que, amagant-se amb l'escut de la pseudoto-

lerància sembla que enlloc de tenir el cervell al cap, tenen una urna electoral que és el que de veritat importa per a mantindre la poltrona de la mamella institucional, (proverbi d'un partit regionalista: un home, un càrrec, un sou; tots col·locats i els demés que s'apanyen).

Sobreviurem al model social de paletos i trileros? La resposta i el secret està en la pasta, perquè el gloriós i venerat Julio Iglesias ja prega arreu del món per nosaltres els valencians. (Hey!, ora pro nobis). Ω

PERSIANES SALES

- Persiana de plàstic i alumini (amb obra o sense)
- Portes plegables
- Cortines de fantasia
- Venecianes
- Fusteria d'alumini

C/ Francesc Martí Mora, 41
Telèfon 45 48 66
07011 - Ciutat de Mallorca

Juan Heredia Moreno

Graduat Social

Declaracions de renda *
Assessoria Laboral i Fiscal, etc.

Avinguda Argentina, 30
Tlf. 73 50 62 - 07011 Ciutat de Mallorca

VIVERS BONET

PRODUCCIÓ DE PALMERES
PHOENIX CANARIENSIS I WASHINGTONIAS FILIFERAS

Plaça de l'Historiador Lladó i Ferragut, 5
Tlf. 971 64 90 30
07640 SES SALINES DE MALLORCA

Comunicat de Premsa

Primer de maig

Des d'ERC consideram que l'economia s'ha de sotmetre a les necessitats de les persones i no a l'inrevés i que, per tant, no s'ha de renunciar a aconseguir feina per a tothom.

Les prioritats de la nostra proposta passen per:

- Crear treball mitjançant l'economia productiva, que als Països Catalans depèn bàsicament de les petites i mitjanes empreses.

Per aconseguir-ho, caldria fomentar la creació d'empreses, de cooperatives i d'autoocupació; donar suport a la pagesia, el petit comerç i el turisme de qualitat; distribuir de forma diferent el temps de treball.

- Avançar en la corresponsabilització de treballadors i empresaris, compartint tots ells els resultats dels períodes bons i dels dolents.

En aquest sentit, cal un marc autònom de relacions laborals: les competències del món del treball han de dependre del Govern Balear.

- Aplicar uns impostos més justs i que es quedin a les Illes Balears i Pitiüses.

Això, amb el fet que el Govern Balear pogués gestionar les pensions, permetria que evitàssim la probable fallida del sistema de previsió espanyol.

- Aconseguir que el Govern Balear tenguí tot el poder en matèria econòmica i laboral.

Els impostos haurien de servir per incentivar l'economia productiva i, en canvi, carregar sobre la financera i especulativa.

- Assegurar la feina per als joves, que han d'esser els primers receptors de les mesures per crear treball i reduir l'atur, per la qual cosa s'han de potenciar els plans de formació ocupacional i garantir-los una bona formació per esdevenir bons professionals. Ω

Esquerra Republicana (ERC). Àrea de Comunicació

La meva dona i jo (II)

Quan veiem una parella jove asseguts acostats i fent manetes, la meva dona no es pot estar de preguntar-me: "que es deuen dir?". I a mi se m'escapa el riure.

Nosaltres havíem estat joves, ens havíem agafat les mans i ens havíem assegut acostats. I ella em deia:

-Quan serem casats, et rentaré la robeta, la te planxaré i sempre la tindràs a punt. Et cosiré els botons, et repassaré les butxaques (cosa que sí, que no ha deixat de fer mai) i aniràs sempre més net i endreçat que tots els marits que coneixem.

Jo l'escoltava tot estufat i me la mirava embadalit, com aquests al·lots de les parelles que se la miren i no la veuen.

Tan bon punt va quedar embarassada, tot aquest programa es va tornar aiguapoll. Rentava, planxava i repassa-

va la robeta del futur hereu amb tanta cura i assiduïtat que, quan el petit la va estrenar, ja semblava vella. I jo anava penjant penjam.

Al començament no m'ho vaig prendre gaire bé, la veritat. Del projecte de tenir minyona a la realitat de ser plat de segona taula no s'hi passa tan conformadament.

Així que anaven arribant els germans de l'hereu, vaig deixar de ser plat de segona taula i em vaig convertir en el renyoc de can Sienqueda.

Però, encara que un poc tard, se'm van obrir els ulls i ho vaig entendre. No li podia pas recriminar que posés els seus fills davant de tot. Quina mare no ho faria? I al cap i a la fi, els seus fills també són els meus. I no pas per casualitat. Ω

Fontcoberta

En Joan Miquel Nieto de la barriada de la Coloma, regenta des de fa 5 anys el Taller **S.I.R. Fontanería** a son Cotoner. A la foto amb l'administrativa Catalina García.

Fa 2 mesos que el matrimoni Segovia-Gutierrez regenta el **Bar can Fernando** a son Cotoner.

El matrimoni Sales-Marqués, de s'Olivera, regenta des de fa 6 anys la botiga **Persianas Sales** a son Cotoner.

Fa 6 anys que en Joan Josep Hurtado de València regenta la **Cristalleria Crisard** a son Cotoner.

Pel compliment dels drets humans i lingüístics a l'Estat francès

Modificació de l'article 2 de la constitució ara!

El menyspreu de l'Estat francès envers els pobles i les cultures de l'hexàgon no és un fet nou. Les llengües i identitats nacionals d'occitans, bascos, catalans, alsacians, bretons i corsos són amenaçades de mort en benefici d'una llengua, la de París, i d'una identitat nacional, la francesa. Després de segles de repressió lingüística, sembla que els vents de canvi poden arribar. Cada cop hi ha més veus que demanen de revisar i modificar l'article 2 de la Constitució francesa que sentència que "l'única llengua de la República és el francès". L'article impedeix legalment que s'oficialitzin la resta de llengües de l'Estat i que l'hexàgon signi la Carta Euro-

pea de Llengües Minoritzades. Enguany però, l'Estat francès cal que modifiqui la seva Constitució per tal de ratificar el Tractat d'Amsterdam negociat l'any passat pels quinze estats membres de la Unió Europea. Veritablement és una ocasió excepcional per a que l'Estat francès modifiqui d'un cop l'article 2, fet que finalment li permetria de signar i ratificar la susdita Carta en no representar-li cap obstacle constitucional.

Atès que la declaració dels Drets de les persones pertanyents a minories ètniques, nacionals, religioses o lingüístiques de l'ONU (18XII1992) reconeix que "els Estats protegeixen l'existència i la identitat nacional

o ètnica, cultural, religiosa i lingüística de les minories, en els seus territoris respectius i afavoreixen la instauració de les condicions apropiades per tal de promoure aquesta identitat" i que "els Estats adopten les mesures legislatives o altres que siguin necessàries per tal d'aconseguir aquests fins":

Atès que la Declaració Universal dels Drets Lingüístics (6/6/1996) declara que "totes les comunitats lingüístiques són iguals en dret". Que consagra inadmissibles les discriminacions contra les comunitats lingüístiques basades en criteris com ara el seu grau de sobirania política, la seva situació social, econòmica o qualsevol altra, així com el nivell de codificació, actualització o modernització que han assolit llurs llengües" i que "tota comunitat lingüística té el dret que la seva llengua sigui utilitzada com a oficial dins del seu territori":

En motiu de la Diada Europea de la Llengües Minoritzades reclamem a l'Estat francès:

- que modifiqui l'article 2 de la Constitució adaptant-lo a la realitat lingüística del seu domini administratiu, reconeixent l'occità, el basc, el català, l'alemany alsacià, el bretó i el cors.

- que, com a Estat amb llengües minoritzades i com a membre de la Unió Europea, signi i ratifiqui la Carta Europea de les Llengües Minoritzades.

- que aturi el procés d'homogeneïtzació lingüístico-nacional dins les seves fronteres i iniciï un període de discriminació positiva-cap a les llengües que durant segles ha perseguit.

Barcelona, 26 d'abril de 1998.

Llistat d'adhesions al manifest: Plataforma per la Llengua, CAOC, IEO, Llengües Vives, Synergia, CIEMEN, PUA, EHE, IPECC, FOCIR, PI, Joves Independentistes dels Països Catalans, Partit per Catalunya, Grups pel Català, CAL, EPAC, La Bressola, Federació per la llengua Catalana.

Per a més informació, número de fax 933010617. Ω

S.I.R. FONTANERIA

José M. Hernández Pastor
Juan Miguel Nieto

C/ Ocells, 30 baixos
07011 Palma de Mallorca
Tel. 28 39 66 - Mòvil 908 732 753

ASSESSORIA TÈCNICA LABORAL

Josep Planells i Roig
Col·legiat nº 566

C/ Militar 225 baixos
Tlf. i Fax 971 74 44 20
07600 s'Arenal de Mallorca

PERRUQUERIA CANINA GROOMING

Perruqueria diplomada a Madrid School of Dog Grooming
C/ Maria Ant. Salvà, 6 (devora el Club Náutic)
Tlf. 971441194

S'Arenal de Mallorca

En Pep Oliver i na Margalida Pujol, amb el seu fill Sebastià, regenten el quiosc i la platja de sa Costa d'en Blanes a Mallorca. És una Família de patriotes.

Na Magdalena Bergues de Sineu regenta des de fa 30 anys l'Estany n. 60 a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. A la foto amb la seva fillola Magdalena.

Na Margalida Garcies de Santa Maria del Camí, regenta des de fa 26 anys l'Estany n. 98 a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat.

Fa 9 anys que na Joana Mª Fortesa de Santa Catalina regenta la Papereria Firma a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. Son pare, en Felicià Fortesa de Santa Margalida, va obrir aquesta papereria l'any 1942.

Personatge i model

PERE GRI

El terme llatí *persona* te, entre altres significats, el de *màscara*. Es tracta de la màscara que cobria el rostre d'un actor en exercir un paper en el teatre, sobretot en la tragèdia. *Persona* és el *personatge*, i per això els *personatges* de l'obra teatral són *dramatis personae*. Aquest sentit originari de persona pareix estar de qualque manera relacionat amb la significació que es va donar llavors al concepte de persona. S'ha discutit si els grecs tingueren o no una idea de la persona en quan a *personalitat humana*. La posició que s'adopta al respecte sol ésser negativa, però encara que es cert que els grecs -especialment els clàssics- no elaboraren la noció de persona en el mateix sentit que els autors cristians, és pot presumir que alguns tingueren quelcom així com una intuïció del fet de l'home com a personalitat que transcendeix el seu ésser, *part del cosmos o membre de l'Estat-ciutat*. Tal podria ésser, per exemple, el cas de Sòcrates, o si m'apureu

el d'en Franco.

Així i tot, el terme *persona* només se sol aplicar a una entitat l'unitat de la qual és definible positivament i, a més, amb elements procedents d'ella mateixa. Per contra, el terme *individu* s'aplica a una entitat l'unitat de la qual, encara que complexa, és definida negativament: quelcom, o qualcú, és individu quan no és un altre individu. La persona no es regeix, com l'individu, pels límits de la seva pròpia subjectivitat.

Jo puc fer constar que, en aquells dies de 1937, en Franco no tenia per a molts la categoria de personatge, pel fet que encara no havia guanyat la guerra, però pels ocupants d'aleshores de l'Ajuntament de Porreres la tenia feia molt de temps. En la sessió ordinària del 22 de març s'acordà encarregar al pintor sr. Rincón un quadre pintat a l'oli del Cap de l'Estat espanyol Excm. Sr. Francisco Franco, per col·locar-lo en el lloc preferent del Saló de sessions d'aquestes Cases Consistorials, l'import del qual, de dos-cents vint-i-cinc pessetes seran

satisfetes amb càrrec al capítol 6, art.1 del vigent pressupost.

El model per aquest retrat seria en Franco, i durant molts d'anys aquest personatge seria símbol de tota una sèrie de coses que serà necessari explicar. Estèticament, *model* és un vocable emprat en varis contextos i amb diversos propòsits. Per un costat, el model estètic pot ser equiparat al que l'artista té en la seva ment com un ideal al qual tracta d'acostar-se el més possible. Finalment, pot ser equiparat a un valor o sèrie de valors objectius o suposadament objectius, que serien els models últims de tota realització estètica.

Èticament - també vitalment i en general, *humanament-model* designa aquella persona que pel seu comportament i fins i tot simplement per la seva manera de ser el que és - pel seu propi ésser- exerceix una atracció sobre les altres persones. La noció de model en aquest sentit ha estat tractada per varis autors, entre els que destaquen Nietzsche, Bergson i Scheler, i especialment els dos últims. Bergson parla de la *criada* de l'heroi, del sant i, en general, de la *personalitat moral*. Aquests models no exerceixen pressió sobre els seus semblants; la seva

manera d'actuar és més que el que es deriva de ser personalitats cap a les quals s'aspira -i que s'aspira a imitar-. Per això els models pertanyen a les societats obertes. Scheler distingeix entre *models* (*Vorbilder*) i *caps* (*Führer*). El model no necessita voler ser model i ni tampoc saber que ho és. La relació entre el model i els imitadors no és conscient: Els models poden ser molt varis; pot tractar-se d'una persona present; d'una personalitat del passat, i fins i tot d'un personatge creat per un poeta. Els models requereixen dels seus imitadors o seguidors una manera de ser, un estat d'ànim o talent i no (com els caps dels seus subordinats) una activitat.

El nou ideal era Franco, un general rebel davant la República al qual molts veien llavors com un salvador de la Pàtria. Posaven molta d'atenció en l'estètica i els nous valors, l'Ajuntament de Porreres iniciava la reforma completa de la Casa Consistorial encarregant primer el retrat que havia de presidir el Saló de Sessions, i això vol dir, que en certa manera començava la casa per la teulada, però els criteris estètics eren en aquells moments els que dominaven. No hi havia cap lloc per l'ètica?.

Turquia/Kurdistan (II) Extensió de la guerra

Tots els esforços per acostar Europa a Turquia o Turquia a Europa, no han aconseguit frenar ni la política repressiva envers els kurds ni les respostes contundents kurdes, organitzades en primer lloc pel PKK. El govern turc pren el risc de portar a terme (el 20 de Març, vigília de l'Any Nou, segons el calendari kurd) una nova operació bèl·lica de gran envergadura: decretava que amb els mitjans més sofisticats, trenta-cinc mil soldats de l'exèrcit turc ataquessin, per terra mar i aire, els kurds fora de les fronteres estatals, dins el territori de l'Estat iraquí. Allà, en una zona que també es kurda, el poble kurd a més de gaudir d'una certa autonomia i protecció internacional, es formen, segons els serveis secrets turcs, les milícies del PKK o, almenys, el PKK troba suports logístics i armament.

L'extensió de la guerra anti kurda rebia, immediatament, la contesta dels kurds "iranians" el quals declaraven, per boca dels representants de l'autòcton Partit Democràtic del Kurdistan, que el PKK no els necessitava per res, i afirmaven contundentment que no consentien la presència envaïdora del seu país d'unes forces estrangeres. Per tant, si l'exèrcit turc no es retirava, sense demora, també ells es considerarien en situació de guerra. Amb aquesta posició, els kurds d'Iraq, mimats anteriorment pel govern turc, trencaven l'esperança d'aquest de tenir-los

com aliats. Per la seva banda, el govern d'Iraq reclamava que les tropes turques se'n tornessin immediatament si no volien una resposta del seu exèrcit obligat a defensar "la integritat territorial i la sobirania iraquiana".

La guerra anti kurda i de resistència Kurda s'estenia doncs, perillosament, més enllà de les fronteres de l'Estat turc. No era, però, la primera vegada. Tanmateix, ara, la guerra entrava en una fase perillosament greu, per la seva intensitat i per la seva complexitat de dimensió internacional. Perquè si, d'una banda, els turcs, aliats dels qui van combatre en la recent Guerra del Golf, contra Iraq, no podien rebre com abans l'ajuda del govern iraquí per atacar el comú enemic kurd, de l'altra, el govern turc posava en dificultat els protectors dels kurds "iraquians", els Estats Units d'Amèrica, el Regne Unit i França, oposats a la realització d'operacions militars en aquesta part del Kurdistan.

Arriscant-se, almenys aparentment, fins al fons, el govern turc no es deixava atemorir. Continua aplicant, com si res, el seu pla d'intervenció fora de les fronteres estatals turques. Aleshores, molts d'observadors es preguntaven si les intencions de les autoritats turques es limitaven a resoldre a favor seu la qüestió kurda. De fet, a poc a poc s'anà veient com Turquia, que per aquesta seva gosa-

dia de perseguir, sense demanar permís a ningú, uns presumptes enemics en un altre Estat només rebia una condemna amb sordina de la comunitat internacional, mirava més lluny. Amb el consentiment implícit d'altres Estats, es proposava crear una àmplia franja de seguretat i, a la vegada, impedir la formació d'un Estat kurd a l'altre costat de la frontera. Un Estat que, per coherència, podria deixar-se portar per la temptació d'"anexar" el Kurdistan "turc". En aquesta intenció de fons, Turquia jugava amb el convenciment que, tard o d'hora, trobaria el suport del mateix Iraq, de Síria, d'Iran i potser també d'Armènia, és a dir dels Estats on hi ha una part de la nació kurda.

Segurament hi ha molt de veritat en aquestes suposicions. Ningú no dubta que els projectes del PKK i altres partits kurds el somni del "Gran Kurdistan" ha fet niu. Un somni esdevingut, fins i tot, una *esperança ben fundada*, perquè correspon a una aspiració profunda i nobilíssima, i pertany a l'ordre dels drets humans col·lectius, dels drets dels pobles; drets reconeguts, en principi, per tots els Estats que es vanten de respectar-los democràticament. D'aquí que hom noti també un cert malestar, almenys en una part de l'opinió pública, als països més sensibles a les implicacions d'aquests drets, davant la guerra bruta dels turcs contra els kurds. D'aquest malestar en són testimoni revelador les reflexions del periodista belga Robert Verdussen, publicades al diari *La Libre Belgique* (23 de març de 1995): "(...) Els kurds formen avui el poble més nombrós, més ignorat i més molest. Un poble de vint milions d'ànimes que habiten en quatre països sense posseir-ne cap. Un poble que, a cavall entre Europa i Àsia i en un indret geoestràtegic essencial, no pot esperar cap independència perquè capgiraria massa les cartes diplomàtiques. Això explica l'obstinació de Turquia, però també les de l'Iran, de l'Iraq, i de Síria, a impedir qualsevol vel·leïtat d'autonomia dels "seus" kurds. Es tracta d'un bloqueig que ha aconseguit, al llarg dels anys, dividir els kurds entre ells. Els de l'Iraq havien somniat, l'endemà de la desfeta iraquiana en la guerra del Golf, de poder-se emancipar. El president Bush havia, però, deixat suficient força militar a Saddam Hussein per permetre-li aixafar aquesta rebel·lió.

"Coneixem el que ha seguit. Un èxode miserable de kuds vers Turquia (...) Els kurds de Turquia, menys raonables que els seus germans d'Iraq que s'haurien acontentat amb una autonomia, reclamen la independència amb tanta violència que la que ells han rebut en barrar-los el pas els dirigents d'Ankara a l'exercici de la seva identitat (...). Hi ha principis que no poden ser transgredits siguin quines siguin les raons (...).".

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Anys quaranta: un consultori ètic, religiós i moral

14.- **BANYS.** Demana un del Port d'Alcúdia: És lícit banyar-se?

- És lícit banyar-se amb moderació, és a dir, per raons higièniques i terapèutiques. Amb la circumstància que, a mesura que la ciència descobreix més propietats medicinals en les aigües (eficàcia neuropàtica, radioactiva, etc.) tant més justificat serà el seu ús. Però, els qui es banyen en detriment de la seva salut, aquells qui cerquen la voluptuositat en el bany, i més que en el bany, a l'ambient d'aquestes famoses platges on els nadadors bravegen de la promiscuitat més indecent, menjant i ballant amb "taparrabos", com certs selvatges d'Oceania, a aquests sí hem de dir-los la frase de S. Jerònim: "La lluentor del cutis mostra la immundícia de l'ànima". (Pàg. 20 del volum de l'any 1945)

15.- **CINEMA.** Es pot anar al cinema sense tenir prèvia notícia de l'honestedat de les pel·lícules?

- Ja que les representacions cinematogràfiques, com les teatrals, segueixen essent majoritàriament, moralment dolentes i perilloses, no és lícit assistir a le mateixes sense tenir abans notícia segura o presumpció fonamentada (per la censura pública i oficial que actualment s'usa a Espanya, o per la condició de les persones propietàries del cinema, o per l'experiència precedent) de què les pel·lícules que es van a veure són honestes i decents. (Pàg. 21 del volum de l'any 1945)

16.- **SANTS DE GUIX.** Exposa una devota: La meua família regalà a l'església parroquial una imatge de guix de Santa Tereseta i l'actual ecònom la té arraconada a la sacristia. Què li pareix a vostè aquesta conducta?

- Estic molt lluny de la condemna de la conducta de l'ecònom en qüestió ja que la dignitat que mereix tot allò que es destina al culte de Déu o dels sants, exigeix que s'agrani tota aquesta quincalleria indigna, de les quals estan plenes moltes esglésies. És millor tenir-les buides dins una austera pobresa que omplir-les de quincalla i de sants de guix o de cartópedra, fets es sèrie, com les sabates. (Pàg. 21 del volum de l'any 1945)

17.- **COLOR DEL BAÜL.** Demana una monja de Sa Pobla: Pot emprar-se un baül de color blanc per els cadàvers de religioses i de joves fadrines, com volent simbolitzar es seu estat de virginitat?

- Tan sols els qui han mort abans de tenir ús de raó (que es pressuposa en els qui han complert els set anys) deu ser blanc el baül; per els altres ha de ser negre. La Sagrada Congregació de Rites consultada si es podia tolerar un antic costum contrari, ha contestat de manera terminant que no podia tolerar-se aquest costum d'emprar baüls blancs per aquells qui han mort passats els set anys, ni encara tractant-se de religioses que han escollit l'estat de la virginitat. (Pàg.

20 del volum de l'any 1945)

18.- **BALLS.** Diu una senyoreta: Diguin allò que diguin, com que jo no pec, crec que això del ball, per a mi, és una cosa lícita.

- Idò per a Sant Joan Crisòstom, senyoreta, "els balls són una invenció del diable per portar ànimes a l'infern", i per a mi: El baile sin excepción y esos en cualquier parte es dar puntapiés con arte al decoro y a la razón

I per a vostè, en particular? Pot ben bé succeir que no pequi, per tenir una consciència tan àmplia que no s'assusta ja per res i que no veu pecat més que en el robar i en el matar; mes jo li asseguro que encara que sigui una excellent balladora, és una pèssima moralista; que si no peca contra el sext manament (cosa difícil, i en segons quins balls, impossible), pot pecar per raó d'escàndol. Fins i tot els balls regionals són perillosos amb els vestits curts moderns. En una paraula, senyoreta; amb això, com en tot, tracti de posar la Moral cristiana d'acord amb tu mateixa, més bé es posi a sí mateixa d'acord amb la Moral i hi sortirà guanyant. (Pàg. 44 del volum de l'any 1945)

19.- **MERCADERIA AVARIADA.** Exposa un barceloní: Durant el mes d'agost passat arribà a la Ciutat Comtal un vaixell carregat de llibres, ofrena dels seus autors jueus O'Ilhaerty, René Kraus, etc., a les llibreries espanyoles, i aquí ara estan llançant des dels seus mostradors l'ham dels títols atractius; es poden llegir?

- Tan sols conec aquests llibres mitjançant Perseverancia, suplement del Boletín Oficial del Obispado de Barcelona, i simplement em dol que les bombes incendiàries que han destruït tants de tresors i bel·leses, respectassin allò que mai hauria d'haver passat per la duana dels nostres ports. Si és mercaderia avariada...? Basta dir que en un de O'Ilhaerty es pot llegir "No hi ha Déu, però l'home té el seu destí diví" i en La vida pública y privada de Sócrates, de René Kraus, hi ha aquesta frase: "L'home creà a Déu a la seva imatge". (Pàg. 68 del l'any 1945)

20.- **INFIDELS.** Marcelo, ja conegut dels nostres lectors, demana: Els infidels que no hagin sentit parlar del vertader Déu, es poden salvar?

- Contesta el Papa Pío IX en una carta dirigida als Bisbes d'Itàlia, el 10 d'agost de 1863: "No se'ns amaga que els qui ignoren la nostra santíssima religió amb ignorància invencible, si al mateix temps observen amb cura la llei natural esculpida en el cor de tots els homes... poden, amb l'ajut de la divina gràcia, assolir i aglapir la salvació eterna". (Pàg. 67 del volum de l'any 1945). Ω

Per la transcripció:

Gabriel Pieras Salom
(de la revista Lloseta)

Himne valencianista

Vent de ponent!...
Vent de ponent!...

Vent de ponent marceix la collita,
Vent de ponent el cor debilita.
I el nafra i el crema, gelat o brulent.
Vent de ponent!...
Vent de ponent!...

Llauradors, nostra terra perilla;
Germanets, l'amor sant defensem:
Vil estrany magansés ens humilia...
Valencians, per la pàtria breguem!
Defensem la nostra casa,
Geni i llengua, sang i raça!
Per honor i dignitat!
Per la santa llibertat!

Poble meu, poble meu, qui t'ha vist!
Fort, gojós... i ara dèbil i trist!
Dónes flors i te tornen espines;

Treballant, treballant, t'arruïnes!
Fores l'alba llevantina,
Teua fon la mar llatina,
Escampà ta glòria el vent...
I ara esclau d'un vil ponent!

Rompa fort nostre clam, colliters,
Del cultiu detingam els quefers;
El ponent malaït tot ho arrasa,
I els verds camps i la sang nos abraça.
Alcem murs, alcem racers
Protectors de nostra casa,
I refresque nostra llar
L'alenada de la mar. Ω

Santiago Cebrian Ibor
(Aparegut en *el crit de la muntanya*, fulla mensual valencianista agrària, 15-abril-1922)

Na Catherin Morrow d'Anglaterra regenta des de fa 9 mesos la **Botiga Workshop** al carrer de sant Feliu de Ciutat. Comercialitza roba reciclada de bona qualitat i preu.

En Klaus Reich d'Alemanya regenta des de fa un any la **Floristeria 4 Roses** al carrer de can Ribera de Ciutat.

N'Antoni Camba de Donostia, ha oberta ja fa mig any la **Galeria d'Art Antoni Camba** al carrer de sant Joan de Ciutat. Aquest mes de maig te una exposició de na Rosmarí Marchetta de Ciutat. El mes de Juny exposarà obra de n'Almudena Mora d'Asturies.

N'Andrea Claire de Baviera fa mercats d'arreu de Mallorca. Ven condiments per a cuinar i menjars preparats. La trobarem a la Fira de ses Salines.

Llengües Vives

Occitan

Per la modificació de l'article 2!

Lo Corrent Revolucionari Occitan (CRÒC) a llançat una campanya per tal de modificar l'article 2 de la Constitucion Francesa que permessi la signatura de l'Estat francés de la Carta Europea de les Lengas Minoritzades. Difusan lo manifest: "La lenga occitana de mai en mai amenaçada!" ont demandan l'egalitat de les lengas e lo drèit a la pluralitat culturala dins l'estat francés. Per adhésions: CRÒC, 2, CÒSTA DE LA HONT, 64000 Pau (Occitània).

Conselh Sociau der Aranés

Era dusaua amassada deth Fòrum der Aranés siguèc era darrèra. S'i anoncièc que eth Conselh Genrau d'Aran auie adobtat eth reglament deth Conselh Soaciu der Aranés, ço que permetrà d'ac constituir en 1998, en torn deth Fòrum der Aranés. Ac compausaran ua quarantia de personas, que s'amassaràn un parelh de carrèrs ar an pr'amor de suggerir activitats entà promòure e mantenir er occitan en Aran.

Nòvas brevas

*"Tintin" en occitan arribèt a la television francesa. *France 3* difusèt 16 episodis de 8 minutas

de "Las sèt bòlas de cristal" e de "Lo temple del solelh".

*"Plumalhon", la revista occitana pels mainatges, torna paréisser. 800 personas i son ja abonadas.

* Lionel Jospin, cap del govern de l'Estat francés, encarguèt Nicole Péry d'una mission sus las langas regionalas. Concerneïa tres aspectes: ensenhament, medias e administracion.

* Lo CRÒC e lo sindicat Occitan de l'Educacion (SOE) s'ammasseron amb 100 estudiants occitans i catalans a Tolosa per demandar un vertedièr plan der desenvolopament de l'ensenhament de l'occitan.

* Comencèc eth nivèu C d'aranés qu'es eth primèr viatge que se hè. Es auti nivèus son et A, eth A1 e eth B e toti son organizats pera Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés. Era Oficina cerca traductors entà revirar ar occitan d'Aran de d'auates lengües. Es encarregats seràn pagats. Eth telefon de contacte ei eth 973 64 18 01.

Publicacions sus l'occitan (II)

"L'Occitan", bulletin de l'Associacion pel reviscol de l'occitan, 427, avenguda dels Morets, 82000 Montalban (Occitània).

*"Provènço d'Aro", mesadièr independent d'informacion provençal, 18, carrièra de Beyrouth, 13009 Marselha (Occitània). (de la revista *Llengües Vives*. Bústia Postal 5224/08080 Barcelona. Ω

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part

El pare Xirinacs i les renúncies de la Transició; la traïció dels líders; la inutilitat dels organismes "Unitaris"

MIQUEL LÓPEZ CRESPI, ESCRIPTOR

aUnes "instàncies unitàries" molt especials

Les diverses "instàncies unitàries" de les Illes -que no eren tals "instàncies unitàries", car no incloïen, per exemple, els trotsquistes illencs, els consellistes de l'OEC i les Plataformes i Comissions Obreres Anticapitalistes, la CNT o multitud de grups cristians antiburgesos- es dedicaven més que res a una feina de tipus intern o, les més actives, a enviar cartes als diaris protestant d'alguna malifeta municipal o a fer rituals recollides de firmes.

El març de 1972, a Palma es va constituir una anomenada Taula Democràtica que afirmava lluitar per les llibertats polítiques. Més endavant, arran del diktat carrillista de constitució de les Juntes, es muntà un fantasmal organisme unitari dirigit per aquest partit. S'ha de tenir en compte que d'ençà la proclamació de la política de reconciliació nacional amb els vencedors de la guerra civil (els feixistes) i l'abandonament de qualsevol relació amb el leninisme (ni que fos verbal), el PCE de Santiago Carrillo feia tot el que podia per controlar el moviment popular i escapar-lo de qualsevol component veritablement anticapitalista i revolucionari.

Anys endavant, amb l'acceptació de la monarquia reinstaurada pel general Franco i amb la negativa que la Constitució reconegués el dret d'autodeterminació de les nacions oprimides, quedava ben demostrat on volien arribar, de veritat, les presteses "instàncies unitàries" teledirigides per carrillistes i apressats ex-franquistes de circumstàncies.

Un grup de pressió cultural, amb una certa transcendència pel que fa a la recollida de firmes per problemes puntuals (contra l'actuació de l'Ajuntament respecte al Parc del Mar) fou el conglomerat reunit entorn del nom Tramuntana.

Aquest grup cultural -que no va protagonitzar cap acció autènticament antifeixista en el carrer ni, molt

manco, dirigí cap vaga contra l'explotació capitalista- estava compost en la primera per persones com Josep Melià, Antoni Alemany, Carlos Usúa, Fèlix Pons, Antoni Tarabini, Lluís Matas, Ferran Porto, Manuel Mora (home d'honorades fora mida), Ramon Esteban, Bartomeu Garí, Francesca Bosch, Miquel Rosselló i Pere Morey, entre d'altres.

Tramuntana, com a grup d'opinió, decidí publicar una sèrie d'articles a Diario de Mallorca i, entre discussions internes, articles a la premsa i les recollides de firmes, passà a millor vida quan fou substituïda per la Junta Democràtica carrillista.

La provada inoperància de l'Assemblea Democràtica de Mallorca

El franquisme reciclat continuava endavant amb la seva ofensiva de reformar-se per a romandre en el poder. Josep Melià, aleshores mà dreta d'Adolfo Suárez, Jefe del Movimiento, escrivia, tot elogiant la maniobra reformista dels franquistes en el llibre ¿Qué es la reforma política? (La Gaya Ciencia, 1976): "Suárez ha comprendido perfectamente que su papel consiste en desbloquear el sistema constitucional franquista. En quitarle su rigidez, su carácter pétreo e inflexible. En hacer posible la redacción de un texto constitucional único, ajustado a las necesidades de una Monarquía constitucional" (Pag. 36).

La reforma constitucional del franquisme, seguint la seva pròpia "legalitat" havia de ser aprovada pels pobles de l'Estat mitjançant un referèndum. En aquest referèndum es demanava si s'acceptava que fossin els mateixos franquistes reciclats qui dirigissin el procés de canvi polític. Indiscutiblement l'oposició -de paraula- optava per l'abstenció. Però una abstenció dominada per una gran por. Por de que les accions decidides del poble treballador vers la llibertat i la independència dels pobles oprimits

poguessin posar en qüestió la dominació burgesa damunt del poble.

Es predicava a favor de l'abstenció, però no es portava endavant cap acció decidida i eficaç per a anar acabant amb la dictadura feixista.

Els revolucionaris, al contrari, exigíem un boicot actiu contra la maniobra antidemocràtica dels feixistes reformats. La batalla es va portar dins els fantasmals organismes unitaris i en el carrer.

Partits d'esquerra conseqüent -en aquella concreta conjuntura- que formaven part de l'ADM eren el PTE, el MCI i el PSAN. No hi era l'OEC, que no s'hi va voler integrar mai a causa de la manifesta inoperància política d'aquest organisme muntat exclusivament per a la simple discussió sense contacte amb l'ambient combatiu del carrer.

Aquesta inutilitat absoluta per a la lluita era prou coneguda a nivell de les Illes, i la premsa sovint se'n feia ressò

Aquesta inutilitat absoluta per a la lluita era prou coneguda a nivell de les Illes, i la premsa sovint se'n feia ressò. De cara d'anar unificant estratègies contra la maniobra de consolidació monàrquica, els partits autènticament d'esquerra integrats dins l'Assemblea de Mallorca denunciaren públicament aquesta situació.

El Diario de Mallorca, amb gran titulars a la pàgina 17 del dia 11 de desembre de 1976, i sota la signatura de la periodista Beatriz Iraburu, escrivia: "Inoperancia de la Asamblea Democrática de Mallorca. PSAN, PTE, MCI y OICE unes sus estrategias de cara al referéndum". Després explicava:

"La última vez que la Asamblea Democrática de Mallorca consiguió reunir al menos a los representantes de los dos tercios de los grupos integrados en ella -lo cual significaba tener quorum y poder tomar decisiones-, prefiguró lo que iba a ser su campaña ante el referéndum. Luego, el aburrimiento, la inercia o los intereses de partido hicieron que aquella campaña caye-

Quan els partits espanyolistes i la burgesia basca i catalana pactaren amb el franquisme reciclat el manteniment de "la sagrada unidad de España" i la monarquia, solament els comunistes (OEC, MCI) o socialistes autogestionaris (PSM) es mantingueren fidels a les idees d'autodeterminació, socialisme i república. En la fotografia es pot veure una part de la direcció dels comunistes illencs. Reconeixem Miquel López Crespí (primer a l'esquerra). També hi ha Pere Tries, Aina Gomila, Antònia Pons, Jaume Obrador, Francesc Mengod... (No hi són a la fotografia Antoni Mir, Mateu Morro, Dora Muñoz...). Joan MANRESA.

ra en el olvido, incluso por algunos de los grupos que la habían propugnado.

"La Asamblea Democrática de Mallorca no ha adoptado ninguna postura conjunta de cara al referéndum y, si la han adoptado, el hombre de la calle no se ha dado cuenta. ¿Qué hay de aquellos actos públicos que decidieron celebrar? A seis días del referéndum, podemos asegurar que la ADM no tiene nada previsto".

Més endavant la mateixa informació continuava explicant: "PSAN, PTE, MCI y OICE seguirán una estrategia común de cara al referéndum" i analitzava l'enèrgica resolució d'aquests partits davant la inactivitat de l'Assemblea: "El PSAN explicó que por primera vez, una serie de partidos de izquierda coinciden en proponer juntos una protesta enérgica por los represaliados que ahora están en la prisión de Palma, así como una campaña activa para defender la abstención en el referéndum.

"Para estos partidos, el referéndum no es más que una maniobra del Gobierno para dar continuidad al régimen y poder mantener sus mismas estructuras variándolas un mínimo. Señalaron también que existe una contradicción entre hablar de democracia como lo hace el

Gobierno y no dar oportunidad a todos los partidos a que se expresen libremente. Los grupos políticos que tienen una línea revolucionaria y obrera están siendo perseguidos; y si queremos una prueba, ahí está el hecho de que dos de los cuatro partidos que convocaron la rueda de prensa tengan militantes en prisión.

"El PSAN dijo también que, desde hace un mes, la Asamblea Democrática de Mallorca es un organismo muerto, un organismo que no funciona".

La crítica dels revolucionaris a la provada inutilitat de l'ADM continuava en aquests termes: "Dado que la ADM ha hecho un 'boicot tácito' a la campaña pro-abstención al referéndum, el PSAN, el PTE, el MCI y la OICE han decidido hacer la campaña por su cuenta: como primer paso, han solicitado del Gobierno Civil autorización para celebrar el día 14, a las 7,30 de la tarde en la Plaza de España, una concentración pacífica en la que se hablará de la necesidad de una amnistía total y de la abstención en el referéndum. Además, van a editar cincuenta mil hojas defendiendo la postura abstencionista que serán repartidas directamente a los sectores populares. El representante del MCI dijo que 'vamos a tomar

EP!!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) IV part

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al 26 50 05

Mitings del PSM en favor d'una Constitució autènticament democràtica. La Constitució que pactà el franquisme reciclat amb la 2 burgesia basca i catalana i amb el PCE, PSOE i AP no reconeixia el dret a l'autodeterminació, barrava el pas al socialisme i no permetia als ciutadans escollir entre monarquia i república. "La sagrada unidad de España" quedava garantida per l'exèrcit vencedor en la guerra civil que podia donar un cop d'estat legalment. D'esquerra a dreta: Sebastià Serra, Climent Garau, Lluís M. Xirinacs i Jaume Obrador.

la palabra al Gobierno y vamos a informar al pueblo".

Per aquelles mateixes setmanes del mes de desembre de 1976, al costat de les accions conjuntes entre PSAN, PTE, MCI i OEC (els trotsquistes del PORE, els anarquistes, munió de revolucionaris independents feien també tot el que podien contra la maniobra continuista del règim), també el PCE (ml), de tendència pro-albanesa, feia sentir la seva veu amb una octaveta repartida essencialment per els hotels de s'Arenal, Sont Gotleu, s'Indioteria, Son Cladera i centre de Palma, que deia:

"EL REFERENDUM DEL PUCHERAZO

La llamada Coordinación Democrática compuesta por fascistas notorios, ex-ministros franquistas, carlistas, socialistas de etiqueta y de salón, carrillistas y su séquito de oportunistas, pretenden estar negociando con el Gobierno las condiciones del referéndum y sobre las proyectadas elecciones legislativas. Una vez más, reaccionarios y oportunistas tratan de dar gato por liebre al pueblo. Nunca se ha visto en ningún momento ni lugar, negociar sin contar con fuerza real para ello. Y ¿qué fuerza tiene esa oposición que negocia con una Monarquía fascista, aferrada al poder, apoyada por los yanquis y por toda la reacción mundial? El único sector de ella que en realidad tiene fuerza concreta es el de los Ruiz Giménez, García Trevijano, etc., que cuentan con sus bienes de miles de millones, con sus múltiples relaciones en las altas esferas de la economía y la política del régimen del que nunca han dejado de formar parte. Pero los Santiago Carrillo, los Felipe González, y la morralla de comparsas circunstanciales, sólo tienen la fuerza del tiempo que dure el engaño por su parte ante las masas que pretenden controlar".

Finalment, el full dels comunistes-estalinistes del PCE(m-l) finia amb aquestes consignes: "BOICOT ACTIVO CONTRA EL REFERENDUM, MOVILIZACIÓN DE TODO EL PUEBLO CONTRA EL MISMO, LUCHA SIN CUARTEL POR TODOS LOS MEDIOS CONTRA LA MONARQUÍA FASCISTA, CONTRA LA DOMINACIÓN YANQUI".

El començament de la desfeta d'aquests organismes "unitaris"

Totes les provatures culturals i polítiques d'aquests "organismes unitaris" començaren a fer aigua quan el règim, després de la mort del dictador, orientat i aconsellat pel Departament d'Estat nord-americà, anà avançant fermament en el camí de la reforma.

El dimarts 15 de març de 1977, els diaris i tots els mitjans d'informació burgesos al servei de la maniobra de consolidació monàrquica i capitalista informaven que: "A Madrid, sota la presidència d'Adolfo Suárez, s'ha reunit el Consell de Ministres en el palau de la Moncloa. El govern, en compliment del mandat contingut en la llei fonamental per a la reforma política, ha aprovat un decret llei en què es contenen les normes electorals que han de regular les primeres eleccions per a les futures corts espanyoles".

La llei electoral, feta a imatge dels franquistes i sense quasi cap tipus d'oposició dels falsos rupturistes (especialment PSOE, PCE, Pujol, PNB, etc, etc), fou publicada en el BOE de Madrid, número 70, del 23-III-77.

Les regles del joc de la futura democràcia -la llei electoral- les feien els hereus de Franco amb l'aprovació tàcita de PCE, PSOE i els partits burgesos. Més endavant s'ha sabut que la redactaren a porta tancada Adolfo Suárez (UDPE), Alfonso Osorio (UDE), Landelino Lavilla (UDE), Ignacio García (UDPE) i Rodolfo Martín Villa (del SEU), tots cinc homes provinents del règim franquista, dos demòcrata-cristians col·laboracionistes i dos del Movimiento.

En la carrera vers la legalització, foren deixats de banda i venuts pel plat de lleties de les possibles poltrones, els partits maoistes i marxista-leninistes que participaven tant a la Junta Democràtica carrillista com la Plataforma Democràtica del PSOE. MC, PTE, ORT i OCE(BR), entre altres, foren abandonats a llur sort i s'hagueren de presentar a les eleccions amagats rere diversos tipus d'Aggregacions d'Electors.

OEC no participava en la Junta ni en cap altra fantasmada semblant. No ens vengué de nou aquesta nova traïció a la causa popular. Pel juny de 1977 ens presentàvem a les eleccions (més que res per a denunciar les mancances democràtiques de la reforma i fer propaganda del socialisme consellista) amb el nom de Front de Treballadors. A la resta de Catalunya, hi anàrem conjuntament amb el POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista) i Acció Comunista.

Una "democràcia" feta a mida dels hereus del franquisme

Aquesta oposició moderada, que al final no volia ni la República ni molt manco el socialisme, es va veure burlada pels franquistes reciclats que, implacablement, anaven dirigint la reforma del règim. Tots els condicionants imposats per les corts franquistes serien integrats en el text final aparegut en el BOE. Josep Maria Puig Salellas escrivia: "AP ha obtingut una llei electoral netament favorable, inclinada cap a les zones rurals i conservadores, en detriment de les urbanes i ideològicament més obertes".

Teníem doncs, amb el vist-i-plau de Carrillo, González, Pujol, el PNB i tots els centres de poder internacionals que els donaven suport, una monarquia segons la voluntat de Franco i unes eleccions segons l'esperit de Franco.

El sistema electoral seria el de

Miting central del PSM (novembre de 1978). En la fotografia (d'esquena) el pare Xirinacs explica al nombrós públic assistent les mancances democràtiques d'una Constitució pactada amb els franquistes reciclats i sense participació popular. Oportunistes i servils feren tot el possible per criminalitzar l'esquerra revolucionària (PSM, OEC, MCI, etc) que demanava una Constitució autènticament democràtica. Xirinacs i el PSM foren acusats de fer "apologia del terrorisme"(!).

representació proporcional amb llistes bloquejades i tancades, la presentació de les quals es reservava als partits i federacions constituïts d'acord amb les normes reguladores del dret d'associació política, a les coalicions i a candidatures independents.

Recentment, Lluís M. Xirinacs, en l'obra citada, La traïda dels líders (II), publicat per Llibres del Segle, explica a les clares les mancances democràtiques d'aquesta llei electoral enllestida pels franquistes que volien perpetuar-se en el poder amb unes altres camises que no fossin les blaves. Diu Xirinacs (pàgs. 207-208):

"Els candidats esdevien presoners dels comitès centrals dels pocs partits guanyadors. Només calia a Suárez coaccionar aquests pocs partits. Només hi podrien participar els partits legalitzats per les autoritats judicials encara franquistes. Per a la distribució dels escons se seguiria la coneguda regla d'Hont, un altre atac a la democràcia que exclou els partits petits, evita la renovació dels partits en les Corts, impedeix que el petit pugui créixer (falta de respecte a les minories), perquè exigeix, si més no, el tres per cent dels vots emesos en la circumscriptió, i reparteix els escons desigualment segons els vots obtinguts,

talment que el meu vot a un partit pot anar a un partit totalment oposat al meu. La distribució d'espaï televisius farà que la limitació de les intervencions dels partits de les nacionalitats pugui tenir com a conseqüència que els partits estatals els ofeguin.

'S'imposà un senat retrògrad i conservador, que ni serviria de cambra de les autonomies', cosa que es criticaria en el futur. La circumscriptió era la província, amb total falta de respecte a les demarcacions pròpies de cada nació de l'Estat. Dominaven numèricament les províncies conservadores. En totes aquelles amb un nombre d'escons inferior a sis el sistema esdevenia majoritari amb avantatge per al caciquisme local en zones encara amb molta mentalitat agrària tradicionalista. Se subvencionava la campanya amb diners de l'Estat només si es guanyava escó. Calia, doncs, avançar els diners i, si no es guanyava, carregar amb un deute que impedia successives representacions. En canvi, els guanyadors sempre es podrien mantenir en el poder. L'aportació de diners privats no era prohibida. Guanyaria el més ric o el que disposés d'amistats més riques. Les estadístiques ho corroborarien".

I la farsa continuava. Ω

RECORDA
Quan hakis llegit
aquest periòdic,
si no en fas la
col·lecció,
regala'l a un amic, veí
o parent

EL PAÍS HO
NECESSITA

Tlf. 55 15 84
 Mòbil 989 68 68 97

CENTRE D'ESTUDI DE JUDO

Renshinkan

— LLEVANT MALLORQUÍ —

En Jaume Bonet de ses Salines cultiva els seus vivers a sa Marina de ses Salines. Ven palmeres i fassers.

Són els amos de can Roig de son Mesquida. Fan bons formatges i els comercialitzen per les places de Mallorca.

Els Germans Aina i Ferran Villa de Ciutat, ajudats de son pare, fan estampacions que comercialitzen els caps de setmana. Els trobarem a sa Fira de ses Salines.

Fa 20 anys que en Miquel Serra de ses Salines va fundar l'empresa **Excursions a Cabrera**. Té 4 barques: La Debariví, l'Imperial, El Colom II i el Comorn que és el buc insignia. Tragina a la gent, des de sa Colonia fins a Cabrera. És una empresa familiar on tota la família ajuda.

El futur de la classe treballadora: "una casa de putes sense llum..."

PERE FELIP I BUADES

A Espanya oficialment hi ha 8 milions de pobres i més de tres milions d'aturats. Més del 90% de la contractació és temporal o a temps parcial. Mentrestant l'Institut Monetari Europeu, organisme de la Unió Europea, acaba de donar a Espanya, amb altres 10 països, l'aprovat d'entrada a l'euro, la moneda única.

Per tal d'accedir a l'euro feia falta complir els criteris de Maastricht, uns criteris, segons tothom reconeix, que tots els governs han aprovat a força de trampes contables, trampes com separar del Pressupost de l'Estat les empreses públiques, segons el seu criteri no rentables, per tal de poder disminuir el dèficit aparentment. Contra tot el que diu la propaganda, el Govern i els seguidors seus en el moviment obrer saben que és exacte allò que digué el periòdic LE MONDE el 27 de març: "L'euro implica un pacte d'estabilitat amb un rigor pressupostari excessiu", la qual cosa comportarà "l'acceleració de la

competència que, en una primera etapa, tindrà efectes destructius: les reestructuracions corren el risc d'acasionar la pèrdua de llocs de feina".

Després d'expressar el seu total acord a la inclusió d'Espanya, la OCDE, en el seu informe anual sobre Espanya, que acaba de publicar, sosté que una nova reforma del mercat de treball "donaria a l'economia espanyola totes les oportunitats necessàries per col·locar-se en bona posició en el si de la Unió Europea i Monetària". I segueix: "Una de les mesures més importants que caldria adoptar seria reduir els costos massa elevats dels acomiadaments". Pareix que les dues recents reformes laborals, una el 1994 i l'altre el 1997, no són suficients per posar els treballadors espanyols al nivell dels països més desenvolupats.

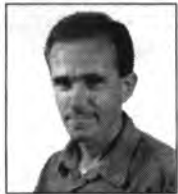
Qui pot dubtar que l'objectiu de tots els governs de la Unió Europea és fer tornar enrere les conquestes i drets dels treballadors a nivells de fa més de

30 anys? Amb la moneda única l'únic que pot canviar és el grau d'explotació dels treballadors, per tal de permetre que els grans capitalistes i especuladors continuïn la seva competència il·limitada. Llevat d'una minoria de grans propietaris i financers, la majoria de la societat està en perill. Els pagesos no tenen dret a produir per viure: la Unió Europea fixa la quantitat i el preu de l'oli, la carn, la llet, fruita i hortalisses. Els joves no tenen entrada a un ensenyament públic i gratuït, per mor del rigor pressupostari. Clar!, poden optar per l'exèrcit professional al servei de l'OTAN i les seves aventures. Els ciutadans, en general, veuen com es degraden dia a dia els sistemes públics sanitaris també a causa dels pressupostos. Mentrestant es parla de plena ocupació, de repartiment del treball, de reducció de la jornada... En realitat la jornada de 35 hores a França vol dir, a la pràctica, treballar 39 hores i cobrar-ne 35. Aquest és el sentit dels

plans i de la cimera "per l'ocupació": adequar el cost del treball a l'euro, o sigui, les condicions de vida i el salari a l'euro.

No hi ha, emperò, res inevitable. Creix a tota Europa l'oposició a les conseqüències de la moneda única, del tractat de Maastricht i del nou Amsterdam, que els parlaments de cada país europeu estan a punt de ratificar. En el nostre país la mobilització d'un sector darrere l'altre de treballadors demostra que aquests no poden seguir aguantant l'aplicació de les polítiques europees. Els treballadors exigeixen a les seves organitzacions una acció conjunta i ràpida, per tal d'aturar l'ofensiva contra els seus drets i contra les condicions de supervivència.

O aturam els peus als poders fàctics del capitalisme internacional o prest, molt prest, la supervivència de la classe treballadora es convertirà en una espècie de CASA DE PUTES SENSE LLUM... Ω

President accidental

PER JOSEP SERRA.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

El president Matas sembla haver arribat a entendre que la seva situació de president accidental pot vincular-se d'aquí a poc més d'un any a la de president fugaç, cosa que suposaria posar punt i acabat a la seva carrera política, en què no ha destacat precisament per la seva brillantor en la política institucional sinó per la seva habilitat d'escalador en el si del seu propi partit.

La seva submissió a la voluntat de la central del PP (a Madrid, capital d'Espanya, òbviament) s'ha evidenciat en tots aquells casos que han generat el més mínim índex de conflicte: En temes tan importants com el del règim fiscal —d'importància màxima per a garantir la supervivència a curt i mitjà termini de la important xarxa de PIMES que hi ha a les illes Balears i Pitiüses—, el de les inversions de l'Estat com a com-

pensació vergonyant per un espoli fiscal al més pur estil colonial, el d'aconseguir un espai comunicacional i de transports adequat a les nostres pròpies necessitats i característiques, el de la reforma d'un estatut d'autonomia (sic) que suposa un marc competencial magre i escarransit, etc., el president Matas ha demostrat ineficiència, ineficàcia i manca de voluntat de servei al nostre propi poble, per la qual cosa dubtem que per a ell també sigui el seu.

La defensa de Mallorca, la defensa de les illes Balears i Pitiüses, no es pot fer criticant el que ens és propi per tradició i perquè aquesta ha estat la voluntat dels mallorquins i del conjunt dels illenques: si els mapes econòmics de la Unió Europea mostren un espai amb característiques de producció i riquesa semblants per al conjunt dels Països Cata-

lans, si la nostra llengua és la mateixa que la dels valencians i la dels principatins i la dels algueresos, si... ¿per què s'encaparra el president Matas a criticar qualsevol intent de col·laboració entre connacionals i no diu res, en canvi, de les agressions que provenen de l'Espanya intolerant, intransigent i amb voluntat homogeneïtzadora?

A l'atles de relacions internacionals "Nations and States. A geographic background to world affairs" (Prentice Halls, 1995) del professor Thomas M. Poulson i que és usat pel Departament d'Estat dels EUA hi podem llegir: "Un altre grup (a part de gallecs i bascos) que ha resistit la centralització castellana i la homogeneïtzació és el poble català, que viu a ambdós costats dels Pirineus i habita les illes Balears, la franja oriental de l'Aragó i la major part de València. Els catalans són els més europeus dels grups espanyols. Com els bascos, els catalans són econòmicament molt més avançats que la resta d'Espanya".

De vegades les coses són massa clares i hi ha qui opta per tapar-se els ulls per no veure-les i s'aferra a les velles

teories i interpretacions i revindica els antics procediments per mantenir-ho tot com està, per malament que estigui, encara que això suposi la desaparició, l'extinció, la mort per manca de tractament i de cura. Nosaltres serem més europeus, però les nostres relacions amb Europa passen invariablement per Madrid; tendrem una renda per càpita més elevada, però uns serveis educatius i sanitaris públics que fan plorera i uns índexs d'atur juvenil i de marginació associada a la pobresa que fan borronar la pell; tendrem una llengua pròpia i prestigiosa, però per a l'ús públic es dona preferència a la que és més habitual a la Feria de Abril, etc., etc.

Tot això és més que suficient per concloure que no només no ens convé Matas al govern (sic), sinó que tampoc ens interessa cap opció que suposi la renúncia a la nostra pròpia capacitat de decisió i l'exercici d'aquesta per part d'uns governants que treballen en benefici d'una nació que no és la nostra i que no presenten cap índex de voler renunciar a fer-nos desaparèixer com a poble europeu diferenciat del seu. Ω

El Basc

Pel que fa a l'origen de l'euskera (basc) hi ha varies teories: 1> La teoria basc iberista. 2> La teoria basc caucàsica. 3> La teoria basc bèrber. 4> La teoria autòctona.

Les inscripcions ibèriques poden ser llegides emperò no s'entenen. Això vol dir que si l'ibèric fos una forma antiga de l'euskera, o al manca una llengua emparentada no passaria. No perquè els sons de l'euskera no hagin canviat, però no poden haver canviat fins al punt de diferir completament.

S'ha volgut relacionar a la llengua basca amb certes llengües caucàsiques. Però fins al moment, els estudis duts a terme per dilucidar un parentesc basc caucàsic pel moment s'han vist infructuosos.

Hi ha lingüistes que han sostingut que l'euskera té un fons africà, segons aquests lingüistes, estarien emparentats el bèrber i l'euskera essent les llengües a un començament del mateix tronc, però a l'estar separades espacialment i també per l'interposició d'altres llengües, aquestes hagin quedat aïllades l'una de l'altra, seguint una evolució distinta.

Hi ha paleontòlegs que davant la dificultat d'establir parentesc amb les llengües existents i conegudes en l'actualitat, consideren que el poble basc du establert a ambdues parts del Pirineu des del Paleolític Superior, essent la llengua d'aquest grup humà el basc (hem de pensar que és té constància documentada de dos mil anys d'història i presència de la llengua basca).

HISTÒRIA

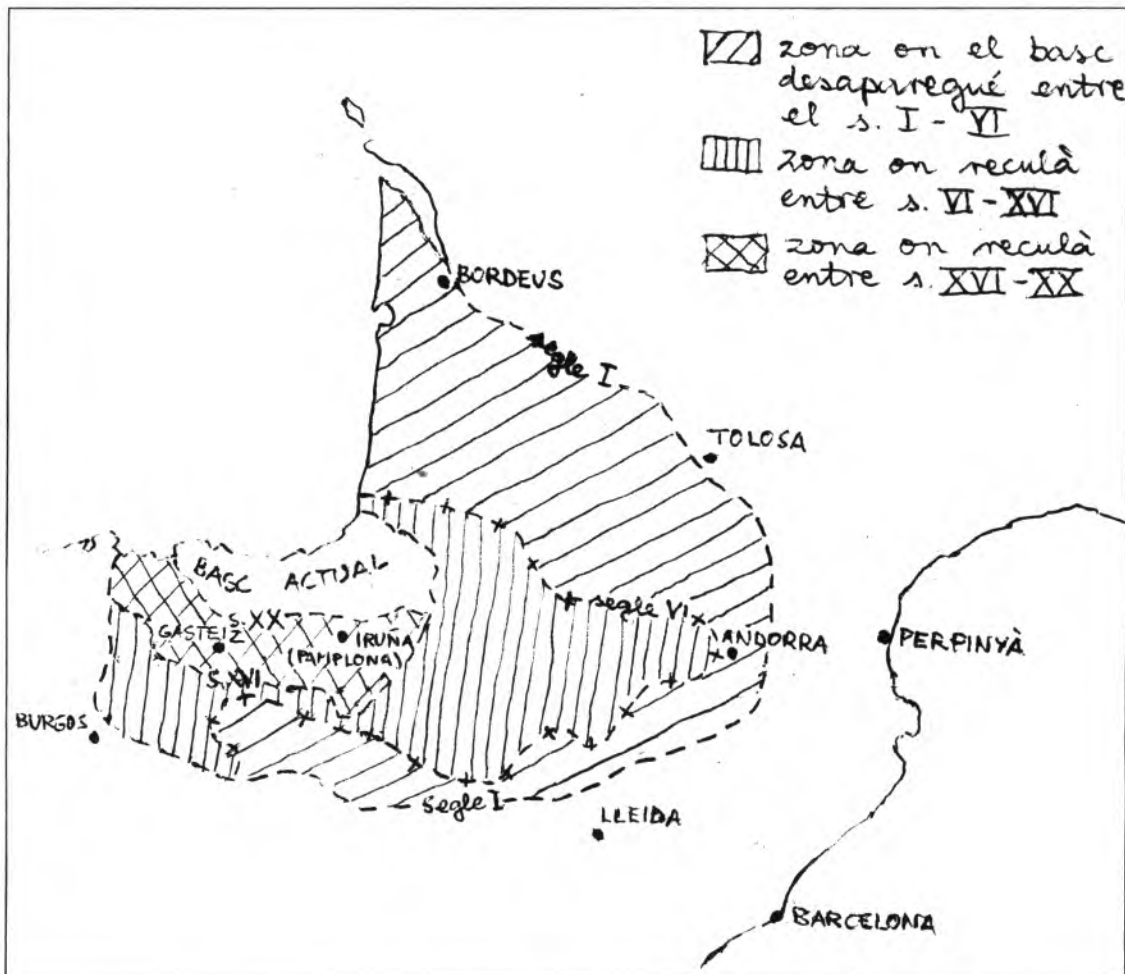
Abans de començar a esbossar la història de la llengua basca, s'ha d'aclarir o millor dit desmentir un tòpic o idea falsa respecte al basc: el seu immobilitisme. No hi ha més equivocat que defensar l'idea de la puresa, immobilitista i de resistència del basc enfront d'altres llengües i cultures. La llengua basca té la seva

pròpia història, un contacte amb les demés llengües i alt grau d'assimilació; la qual cosa li ha permès de sobreviure (hem de recordar que l'euskera és l'única llengua que va sobreviure a la colonització romana). Euskadi, al contrari del que s'ha volgut fer creure, no és una illa per on ningú ha passat, ni tampoc la seva llengua ha permanescut en un estat clorofòrmic fins als nostres dies.

LA ROMANITZACIÓ

Abans de l'arribada dels romans pareix ésser que el poble basc va tenir contactes amb pobles indo germànics (concretament hi ha paraules amb trets cèltics). Durant la romanització es dona una lluita desigual entre les llengües xerrades a la península i el llatí. Per una banda, el llatí, la llengua de l'Imperi, portadora d'una nova tecnologia acord amb les noves tècniques, i per altra banda, les demés llengües d'ús familiar, amb una literatura oral. Aquesta situació desigual donarà lloc a un procés de desaparició progressiu (primerament en una breu fase de bilingüisme, la seva reducció i finalment la desaparició). Durant aquests segles proliferen els defensors del basc, però aquest interès no es correspon a l'entusiasme que desperta. Si bé el poble manté la llengua, les classes dominants s'interessaven per aquesta per motius ben diferents. Pedro Manso, bisbe de Calahorra, assenyalava: "Perquè som informats de que a la terra basca els predicadors amb autoritat prediquen en romanç, i d'això ve un greu dany, i que la gent que ve dels caserius a sentir-los tornen iguals que han vingut... per això manem que en aquests llocs els sermons se facin en basc, i els capellans no facin una altra cosa, amb pena de ser castigats".

Les classes populars basques varen ésser les que des d'un principi mantingueren la llengua. Aquest fet va fer que fossin allunyats dels mecanismes de poder ja que l'any 1613 les Junes de Biscaia decidiren que no hi podia haver repre-

sentants que no sabessin escriure en castellà. Això suposava una greu discriminació, ja que la majoria de mariners i pagesos eren analfabets tant en euskera com en castellà. Hi varen sorgir moviments de protesta els anys 1631 - 34, i arribaren a apoderar-se de les Junes cridant: **Euskeres vegin Padilla, dento ular gaitzen** (que se xerri en basc, per entendre-nos tots).

A principis del segle XVIII tenim a dues grans figures laborantes: Etxeberri de Sara i Pierre d'Urte: el primer autor de diverses obres entre les que destaquen *Euskara-remegin dadila* (L'origen del basc), i *Euskuarazko hatsapenak latin ikasteko* (Principis bàsics per aprendre llatí). També poden remarcar la gramàtica de Harriet, pensada pels bascos que volguessin aprendre francès.

SEGLE XIX

Durant aquest segle sorgiren al camp de la lingüística basca, o dels estudis damunt el basc, una sèrie de lingüistes seglars que faran la competència als tradicionals lingüistes que eren clergues. Entre ells cal destacar a Guillem von Humbolt (fundador de la Universitat de Berlín) i el nebot de Napoleó I, el qual va assentar les bases pels futurs estudis damunt l'euskera.

SEGLE XX

Es segueix la labor investigadora iniciada pel príncep, en Lluís Lucien Napoleó, i s'editen alguns llibres importants (cal remarcar el sorgiment de diverses revistes en euskera). Emperò aquesta labor investigadora i l'ús de l'idioma varen ésser sistemàticament perseguits i prohibits a les escoles els anys de la dic-

tadura de Primo de Rivera i els posteriors a la Guerra dels Tres Anys, per la qual cosa la pèrdua dels basco parlants ha anat augmentat. Si considerem que al segle XIX a Euskadi els basco parlants eren la meitat de la població, un segle més tard la proporció ha davallat encara més, fins a arribar a ésser d'un a quatre, més o menys.

El procés de retrocés i pèrdua de l'euskera pot tenir malgrat tot, un canvi, si les reivindicacions del Poble Basc d'aprenentatge i utilització de l'euskera són ateses, encara que les facilitats tan econòmiques com materials, donades tant per l'administració central com per l'autonòmica són més be poques a aquells qui volen aprendre l'idioma autòcton d'Euskadi. Ω

(Extret de *Llengües i minories*).

II Encontre d'Escriptors Poblers

Sa Pobra: Jaume Font, President del PP de Mallorca i López Crespí, dos grans amics

Coincidint amb el Dia del Llibre, l'Ajuntament de sa Pobra organitzà el **II Encontre d'Escriptors Poblers** al qual assistiren els coneguts autors de sa Pobra **Miquel Segura, Miquel López Crespí, Pere Bonnín i Alexandre Ballester**. Enguany, aquest emotiu encontre entre escriptors -que ja comença a ser una arrelada tradició poblera-, va estar dedicat als corresponents de premsa. Hi hagué un interessant debat

referent al paper del corresponçal i el llenguatge periodístic com a gènere literari en el local d'Es Cavallets. Els corresponents i escriptors presents respongueren a les preguntes dels estudiants de l'Institut Can Peu Blanc. Jaume Gelabert, Margalida Socias, Jordi Soler, Joan Payeras, Miquel Segura, Miquel López Crespí, Ramon Beltran, Onofre Pons, Enric Segura, Sebastià Alorda, Jaume i Eugeni Triay, Pere Bonnín, Francesc

Gost i Alexandre Ballester, evocaren les seves vivències en l'exercici de l'activitat periodística.

En acabar l'acte d'homenatge als escriptors i corresponents poblers hi hagué un dinar de germanor a Can Quic, on el batle Jaume Font lliurà un diploma de reconeixement, començant pel més veterà, Jaume Gelabert, que l'any 1947 ja escrivia en el diari **Baleares**. Ω

(Redacció)

Jaume Font, batle de sa Pobra i President del PP de Mallorca i l'escriptor Miquel López Crespí, dos grans amics

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pili-lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castells. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al-lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al-lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella màca. Escriviu-me a: Óscar. C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al-lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Càdis).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàquies. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Bosch, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Fadrí sincer de 30 anys, simpàtic i agradable vol conèixer al.lota formal per una relació seriosa de parella. Escriviu a: Sebastià, carrer des Cubells 6, 07660 Cala d'Or, o telefona'm al 657739.

Es passen treballs per ordinador. Perfecció, netedat i rapidesa. Interessats trucar al tlf. 474404.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114, Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nos-

tres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR Espanya, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello. Apartat 139-22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Festejador!! Vine a veure'ns!! Assagim els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó. Menorca.

Animo a tots els independentistes de ls Illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyem gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036. Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Comparia cotxe molt econòmic al contat. Tlf. 121123.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Països Catalans (I)

Els referits a llocs i pobles de Catalunya, els podríem classificar en tres grups. Uns fan lloança dels seus productes, bellesa natural i virtuts o manera de ser dels seus habitants. D'altres es poden considerar neutres perquè no diuen res al seu favor, però tampoc cap cosa en contra. I, els que més, ridiculitzen alguna peculiaritat o fereixen la seva gent, encara que humorísticament, basat, quasi bé sempre, en antigues rivalitats dels pobles del veïnatge.

A Alcanar, fa de bon anar i de bon tractar.	A Cassà, de tot hi ha.
A Alfarràs no hi aniràs, i si vas, en fugiràs.	A Cervera, botiflers, sense cap home de bé.
A Almacelles, es casen fins les velles.	A Colliure fa bon viure, i a Argelés, si tens diners.
A Arbeca, molt bestiar i poca teca.	A Copons, n'hi ha de dolents i de bons.
A Belcaire són gent d'aire; a Bellmunt són gent de bé; a Linyola fan tabola i a Castellserà, també.	A Cubelles, els joves, amb els anys es tornen vells.
A Besalú, blanc o negre tot és u.	A Espona, res s'hi dona.
A Cadaqués, menges carn un cop al mes.	A Garidells, quatre ous son dos parells.
A Canet, bé s'hi està, si s'hi està poquet.	A Gerri de la Sal, és la sal l'únic que val.
A Canet, com a tot indret, no hi ha un pam de net.	A Granollers, el sol hi neix.
A Capellades, molins, i a La Beguda, raïms.	A l'Ametlla del Vallès, s'hi troba bé qui no hi és.
	A la Fatarella, fan l'estofat amb paella. Ω

Algunes eleccions primàries tenen connotacions crapulàries'

El rotllo d'eixes "primarias"
Que han presentat darrerament
Vol aclarir el fosc firmament
D'unes actuacions crapulàries

Dins del socialista aparell
S'ha desfermat una discussió
Bo i cercant una denominació
Entre l'Almuina i el Borell.

Recuperar la mala imatge perduda
És eixa socialista pretensió,
D'eixa primària apareguda
Que és la obstinació tossuda
Per retornar a la governació.

Eixes primàries ofereixen
Un cert model de democràcia
Però a molts pocs els faran gràcia
I molt menys les agraeixen.

La aparença de fina rivalitat
Mostrada pels dos contendents
Quan hom esbrina antecedents,
Veu que és falta de veritat.

Eixes eleccions "primàries"
Entre l'Almuina i el Borell
Pretenen obrir-li un portell

A unes qüestions rutinàries
Amb les ambicions partidàries
Dels de la falç i el martell.

Dintre els polítics objectius
Per engrescar als electors
Unes "primàries són factors
Aptes per a "marejar perdiu".

La indiscutible catalanitat,
Que és confessada per Borrell,
S'entén com un cop de martell
Per entaforar-nos un candidat.

Fina operació de maquillatge
Aquestes primàries compren
Encara que a ningú el sorprèn
Perquè és nota son camuflatge,
I haurà de pagar un fort peatge
El qui ensarronar-nos pretén.

Com examen per a la titulació
Les primàries es presenten
El mateix temps que calenten
Els motors per a l'elecció.

Amb primàries o sense elles
Tenim a reconeguts candidats
Pasturant pels polítics prats
Ensenyant llurs llargues orelles.

Aquest tipus de designació
Que en teoria, és perfecte
Ens la passaran el "recte"
A l'atendre nostra protecció.
Si s'ha escollit un falcó
I no guarda el degut respecte.

Si la Democràcia és exponent
D'una veritable equanimitat
Malfia del qui l'ha emprat,
Per arribar a ser president.

El dens aparell propagandístic
Farcit d'aspectes publicitaris
Acompanya els comicis de "primaris"
amb uns bons trets eufemístics.

Si la elecció d'un candidat,
Per aspirar a la presidència
Mostren amb tanta impudència
I l'objectiu que han cercat,
Es tenir l'elector entabanat
Hom pot flairar la pestilència.

Reflexió
Si les "primàries sorgeixen
A l'hora d'escollir candidat
Esbrina qui s'ha presentat
D'aquells que si, s'ho mereixen. Ω

Barcelona, a 7 d'abril de 1998.
Jaume Alfonso i Barceló

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

L'ESTEL

EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!
TEL.: 26 50 05

Restaurant
Cas Carbone

**Dimarts
tancat**

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 • baixos
Telèfon 27 01 00

07008 • Palma de Mallorca

Toldos

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

L'esperit republicà

La fascinació d'Israel

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Enguany es celebra el 50è aniversari de la creació de l'Estat d'Israel. L'increïble somni sionista es va fer realitat el 14 de març de 1948: En Ben Gurion proclamava la fundació del nou Estat d'Israel. La cenyidíssima votació de l'ONU del 13 de març atorgava el dret de creació d'un Estat nacional jueu a les terres de Palestina, sota l'ocupació britànica des de 1918. Atorgat el dret de crear un Estat, els jueus proclamaren la fundació de l'Estat d'Israel. Els Estats Units d'Anglaterra, suposats valedors de la causa jueva, els aconsellaven que demoessin aquesta proclamació amb la fi d'evitar la guerra amb els àrabs, que esperessin una futura situació més favorable. Però els jueus de Palestina no s'ho repensaren: proclamaren la fundació de l'Estat, tot i que sabien que anaven a la guerra. Proclamaren l'Estat hebreu i guanyaren la guerra. La resolució de sis-cents mil jueus fou més forta que la voluntat contraposada de 40 milions d'àrabs.

Em permetreu un breu resum històric del que fou el somni sionista. El sionisme fou un moviment creat a finals del segle XIX al si de les comunitats jueves

d'Europa oriental, encaminat a reconstruir a Palestina una pàtria jueva que acollís als jueus de tot el món que així ho desitgessin. Els pogroms russos de 1881 provocaren l'arribada a Palestina de diversos grups de jueus - la primera *alià*, pujada a Sió - que hi establiren les primeres colònies agrícoles. D'ençà del primer congrés sionista, Basilea, 1897, sota el lideratge d'En Theodor Herzl, el moviment prengué un decidit caire polític. El moviment creà institucions per a la recaptació de fons per a l'establiment de jueus a Palestina; amb aquesta fi, En Herzl feu trobades amb els diversos caps d'Estat europeus. El sisè congrés, 1903, no va acceptar l'oferta britànica de creació d'un Estat jueu a Uganda. La segona *alià* de principi de segle feu saltà la població jueva de Palestina dels 20.000 h. - 1880 - als 80.000 de 1914. És en aquesta època que s'esdevingué un fenomen mai vist dins la història: la resurrecció d'una llengua morta. Al cap de 2000 anys, la llengua hebrea tornava a ésser vehicle de comunicació familiar i popular. Per primera vegada, hi havia un lloc al món on la llengua habitual de comunicació al carrer i al pati de les esco-

les era l'idioma hebreu. El projecte sionista es feia realitat. La declaració de *Balfour*, 1920, atorgava el dret als jueus de construir una *llarnacional* jueva a Palestina. El Mandat Britànic de Palestina va permetre la tercera *alià* i la creació de l'Agència Jueva, 1922, una mena de govern provisional a l'ombra. Però, alhora, començà el conflicte virulent amb els àrabs. La població jueva arribava als 250.000 h. a l'any 1933, i al mig milió al 1939. En aquest període es crearen les grans estructures nacionals: el Consell Nacional i el Gran Rabinat. Al mateix temps, es dotaven d'una molt sòlida i original estructura social i econòmica; es fundaren centenars de cooperatives agràries i industrials, *kibbutzim* i *mosavim*, i es dotaren d'un complex sistema d'autodefensa, la *Haganà*, embrió del que havia de ser l'exèrcit israelià. Acabada la Segona Guerra Mundial, i amb la immigració massiva dels supervivents de l'extermini nazi, la població jueva abastà els 600.000 h.

La fascinació d'Israel és el títol de l'article. Per suposat que vol significar la fascinació que provoca Israel a tota la resta de la Humanitat. És la

història tremenda del poble hebreu el que provoca aquesta aquest fenomen anímic. "Déu no existeix" he afirmat en diversos articles (El genocidi espanyol de totes les nacions d'Amèrica, des de Califòrnia a la Tierra del Fuego, fet en nom de Déu, n'és una bona prova de la veritat de l'afirmació). Déu no existeix, però sí que existeixen les religions i els pobles. Seguint la petjada d'En Hegel (una vegada esfondrat el pensament d'En Marx, s'ha de tornar, jo pens, al punt de partida originari), hem d'afirmar que l'Esperit es manifesta, en efecte, a través de les creacions dels pobles, de les nacions; i que en les manifestacions religioses els pobles mostren els trets originals que els distingeixen i la seva capacitat creadora. El concepte de la Il·lustració segons el qual la religió és una un error o un engany provocat per uns clergues corruptes és un concepte simplista, fals, que defuig la comprensió dels grans processos històrics. Cal fer una nova estimació de la idea d'En Hegel al respecte. Ell parla de la *niciesia de la Il·lustració* sobre aquest tema. Pel contrari, vol fer palès que "... Les morades i els altars dels déus són per a ús de l'home i els trets guardats en els temples són utilitzats per ell, en cas de necessitat; i l'honor que es tributa al déu al seu ornament és l'honor del poble artísticament dotat i magnànim... i l'home - unit a ell - a déu - per mitjà del treball, rep, d'una manera immediata, el goig de la seva pròpia riquesa i de la seva magnificència".

La fascinació d'Israel, diem. Sobre la qüestió, heus ací un seguit de consi-

deracions.

Ira. Israel, cas únic de manteniment de la identitat nacional. En molt poques excepcions, tots els pobles, nacions i formacions polítiques de l'Edat Antiga, coetanis de l'antic Israel, han desaparegut. Perses, grecs, fenicis, romans, cartaginesos, egipcis, gals, babilonis... varen desaparèixer de la cursa de la Història. Els etnòlegs també posen el cas de la xinesa com a mostra de gran cultura supervivent. També es podria citar els bascos com a cas supervivència cultural extraordinària. Segurament trobarien exemples més de supervivència cultural. Però, entre tots ells, la lluisor de l'estel de David els deixa com a una comparsa de llums afeblides. Els jueus d'avui són l'únic poble del món que viu tan plenament identificat amb els seus avantpassats de fa dos o tres mil anys.

2na. La col·lecció de llibres que narren - de manera poètica i mitològica - la història del poble hebreu a l'antigor han esdevingut com una mena de patrimoni de la Humanitat. Els llibres sagrats del judaisme conformen el principal corpus del llibre sagrat dels cristians, la Bíblia (els llibres de l'Antic Testament del Talmud hebreu són els mateixos, amb poques diferències, que els de la Bíblia). És fantàstic: cada dia, a tots els temples catòlics, protestants i ortodoxos es reciten textos que fan referència a la història mitològica d'Israel. Per altre costat, l'Alcorà també recull i fa seus els grans personatges de l'Antic Testament jueu. (pot ésser que l'article continuï). Ω

La psicologia del nen davant la tensió bel·lica a través dels seus dibuixos

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

Quan la tensió prebèlica se està posant de cada vegada pitjor a l'Orient Mitjà, amb l'amenaça per part d'Estat Units d'un bombardeig de cada vegada més imminent damunt Bagdad i amb l'últimàtum per part d'Irak de llançar cohetes "Scud" (cohet de procedència russa, amb possibilitat de contenir armes químiques) damunt Israel, es tornen a recordar els esdeveniments que començaren un dos d'agost de 1990 quan l'exercit de Saddam Hussein ocupà el petit emirat de Kuwait. El dictador iraquí justifica la seva ocupació per motius històrics ja que antigament el territori de Kuwait pertanyia a la província iraquiana de Basora però realment el que l'interessava al govern feixista d'aquest país àrab, era la riquesa petrolífera del petit emirat, que per una altra banda seria massa occidentalòfil per el gust del cap d'estat en qüestió. Estats Units va veure

en perill les reserves energètiques de l'apreciadíssim "or negre", per tot l'occident, i de llavors ençà començà a advertir juntament amb el consell de les Nacions Unides sobre un possible atac a Irak. La situació de preguerra durà devers cinc mesos fins que finalment Estats Units posà en marxa l'operació "Tormenta del Desert", durant la nit del setze al desset de gener de 1991 consistent en la retirada forçosa de les tropes iraquianes cap a la seva posició inicial i el bombardeig d'objectius militars a tot el país mesopotàmic. En teoria els objectius eren fàbriques d'

armes químiques, plantes nuclears, bases de míssils, etc. emperò a la pràctica també els patiren els civils. El dia 18 de gener Irak compleix la seva amenaça d'atacar Israel. Dintre de tot aquest ambient als pedagogs del "MUSEU D'ISRAEL" se'ls hi va ocórrer fer un estudi transversal sobre els sentiments dels menuts i totes les idees que els hi suggeria tot el que passava al seu voltant.

Per tal motiu es van agafar diversos grups de nens de 6 a 10 anys, i un grup adicional de 14 anys perquè fessin diverses pintures sobre la guerra del golf. Als menuts els hi van donar uns papers bastant grossos i aquarel·les podien pintar amb pinzell i també amb els dits. Els nens com a persones sensibles vers la preocupació que senten els grans van sebre captar tot l'ambient de tensió bel·lica que es vivia a Terra Santa. Els temes que es repre-

teixen sovint són les màscares anti-gas, la possible evacuació de la població israeliana.... Un d'aquests menuts ha entès amb una bona lògica com els primers evacuats somriuen i a mesura que la filera s'allunya de l'avió les cares es van tornant més tristes, ja que els de darrera no estan tan segurs de poder ser evacuats.

Aquesta por, de que els àrabs tirin la població jueva al mar és una preocupació sentida per la població jueva a Palestina des de fa generacions i aquests petits "sabres" també la introdueixen en els seus dibuixos. El que suposen les armes químiques l'expliquen a la seva manera. El dibuix d'un d'aquests al·lots m'ha fet molta gràcia perquè posa a Saddam com un gegant que als contes infantils jueus es correspondria amb el "Golem", fent les seves necessitats damunt Israel, la gent nedant per sortir de la porqueria, per salvar-se, al·lusions a la defensa antiaèria amb uns tancs molt petits en comparació a l'ogre de'n Saddam. Ai! els menuts i la seva imaginació! Per una altra banda amb una sinceritat tendra, innocent que deixa bocabadats a molts d'adults. El resultat d'aquest estudi ajuda a entendre els sentiments dels nens davant una situació de guerra, i a entendre els seus conceptes cognoscitius sobre el que està passant, és a dir com entenen ells, la guerra, a través del que els hi han explicat o han vist per la televisió, a través del que han viscut a ca seva i a través del que han entès. Ω

L'espanyol, dialecte inútil

Asturians, ¿pa qué quereis ser billingües? Si ja tenemos una llingua europea, civilizada, ¿qué ganamos agora adoptando un idioma tercermundista? Porque esu ye l'español: un idioma que nun abre mais puertas que les de la miseria, la prohibición y la marginación, les de Sudamérica y Guinea, les de la España aislada de la mar del progreso y la libertad.

¿Qué nun vos engañen! L'español nun ye un regal, ye una carga. Qu'utilidá pue tener pa los nuevos fíos? ¿Pensais mandalos a estudiar a la Universidad de Quito, o a faer negocios colos quexuas? ¿Valdrá-yos pa entendese con nadie d'Europa, fora del parque d'Eurodisney?

¿Qué nun vos engañen! Agora que l'español va camin de convertirse nun dialecto desacreditáu en mediu Estáu, ¿vamos tener que ser nós los qu'asilemos n'esclusiva la llingua de los páramos? ¿Con que supuesta rendabilidad? ¿A quien da trabayu ser español? ¿A nós en Cuenca o a los de Cuenca n'Asturies? ¿Tai sollertes! Les carreteres que tán faciendu son pa colar nós y pa entrar ellos. L'aislamiento nun ye enxamás problema del que vive xuntu al mar, sinon del mesetariu.

Namái'l floxu ye bilingüe. El bilingüismu ye sumisión, derrota. Asturians, si quereis rendivos, rendivos delante un idioma poderosu de verdá, que miera la pena dexar a los nuevos fíos, que los saque d'una vegá pa siempre de la permanente menacia de la estinción nacional. Rendivos delante del inglés, del alemán, del xinu mandarín... pero nun vos deixéis comencer foi-namente polos que son piores que nós, pa cayer a los pies d'un segundón comu l'español, que mañan va tar lloramando polos sos derechos de minoría moribunda. Ω

Petita història viscuda

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Aquesta gent que comanda,
Mos ha arribat a apurar,
A tothom cerquen pegar,
Galtades per cada banda.
No estava acostumada,
Que tant se la moslestàs,
Mos han tirat dins un las,
Que ningú mai esperava.
Sa gent pagesa vivia,
Amb molta tranquil·litat,
Amb treball acostumat,
Se vida se passaria.
Cap sorpresa mai rebria,
Des mando que hi hagué,
Un pic cada any pagaré,
Gasto d'enrera venia.
Contribució seria,
Aquest gasto assenyalat,
S'hi estava acostumat,
I a pagar s'acudiria.
Sa terra sa pagaria,
Sa casa per viure-hi,
Aquell temps no va haver-hi,
Gasto de carn ni de figa.
Un batlle a cada poble,
A qui havien votat,
El seu ingrés senyalat,
El guanyaria de cada obra.
Un dos per cent ell cobrava,
De ses obres que ferian,
Cap duro cobrarien,
Els regidors de sa colla.

A cada poble hi havia
A dotzenes de fusters,
Abundaven els ferrers,
Que sa bèstia ferreria,
Casa nova aixecaria,
El valent picapedrer,
Sa vida me jugaré
Amb bastiments que hi havia.
L'any mil nou cents vint i tres,
General Primo entrà
Pel seu Estat governà,
Va molestar s'entremès.
Va dir: "posaré un pes,
Damunt sa contribució.
Patent a tot es factor,
I ningú que digui res".
Sa patent va obligar,
Per augmentar sa quantia,
Sa factura augmentaria,
Ningú se va almar.
Dues coses a pagar,
Patent i contribució,
Més de vint anys, es factor,
Es ritme no canvià.
Vint i tres al trenta sis,
Els gastos no canviaren,
En una guerra entrarem,
Perquè mos va ser precís.
Els homes com a conills,
En aquell temps se caçaven,
Negres i rojos lluitaven
Això era un compromís.

Sa guerra mos va durar,
Trenta sis al trenta nou,
Va ser molt agre el brou,
Que ens haguérem de menjar.
Dos milions de gent matà,
I ses ciutat destrossades,
Això foren ses campanyes,
En que en Franco mos tirà.
Mos posarem de valent
A aixecar lo destruït,
Amb esperit decidit,
Treballava molta gent.
Se va cercar element,
Per sa feina acabar,
Noves màquines se comprar,
Per tal esdeveniment.
Amb ben pocs anys s'aixecaren
Lo que havien destruït,
Tothom ell ben decidit,
Per jeure baix de teulades.
Ses empreses, ajudades,
Cap impost varen tenir,
El Govern obrí camí,
Amb ajudes respectades.
L'any seixanta començà,
A venir molt de turisme,
Se obrí un ros cataclisme,
Per molts de hotels muntar.
El Govern molt ajudà,
Amb molts de milions perduts,
Varen ésser ben rebuts
Per no haver-los de tornar.

En aquell temps no hi havia,
De veritat aturat,
De sa Península esbart,
Que gent que amb barco venia.
A ell se disputaria,
Per que es podes ell emprar,
El que volia guanyar,
A ell se li donaria.
Amb sa nació sanejada,
Amb tot element aixecat,
Li va pegar un bon infart,
A ne's qui l'esclavitzava,
D'aquest món ell se'n anava
El setanta cinc morí,
Un bon canvi va haver-hi,
Amb sa truita ben girada.
El rei sabé arreglar,
Aquell delicat moment,
Polític intransigent,
En és grup ell se sumà.
Sa política va covar,
Fins que es foc sortiria,
Molts de partits formaria,
Quan se brega es declarà.
Tant de càrrecs han posat
Que costen mils de milions,
Escuren tots es racons,
D'aquells que los han suat.
Tot ho duen controlat,
Amb màquines sofisticades,
A ses gents han apurades,
Amb un sentit trastornat, Ω

ES GALL

El Barça guanyà... per sort!

El partit no fou cap farsa,
tothom va jugar i fort!
El Mallorca féu comparsa
amb l'altre gran, el meu Barça,
i va decidir la sort!

Qui a la lluita prest es cansa
ja ha firmat la seva mort;
només pot tenir esperança
qui al triomf només s'atansa
amb el treball, no amb la sort.

Qui d'aturat xuta a porta,
i ho fa a fora, xutant tort,
com el cupó de la morta
desesperació comporta
per als seus...Ja és mala sort!

No cal perdre el quest ni el seny
ni en la vida ni en l'esport;
ni quan bonança ens empeny
ni molt menys quan ens estreny
implacable mala sort.

No ha estat molt gran l'alegria
de l'equip, tornant a port;
no confiïs ni un sol dia,
si no vols malenconia
en la joia de la sort.

No cal fer com papallones,
que tantost perden el nord;
a les lleugeres persones,
que es deixen dur per les ones,
els espera la dissort. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....

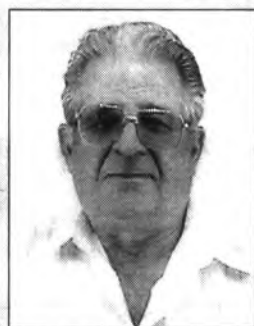
Adreça .....

Núm. entitat.....Núm. sucursal .....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

La primavera

ESCANDELL

La nit és clara, estrellada,
La primavera ha arribat,
És més llarga la diada,
I el camp està floretjat.
La vida és més animada,
Se pot veure a tot redol
De dia, una gentada
I el vespre, altre vegada,
Torna a cantar el rossinyol.
Va començar el bon temps
Els ametllers despertaren

I de flors se carregaren
D'ametlles pel gost vinent.
Les fresques dematinades,
Hi ha un poc d'humitat,
A les roses perfumades,
Sa serena va besant.
L'abella cerca l'essència,
Flors i ramells va xuclant,
A tot lloc té la presència,
La mel que fabricaran.
Ha florit la margalida,
En el camp en general,
D'altres colors combinada,
Fan la presència estival.
Les obscures oronelles,
A Mallorca tornaran,
Els seus nius recorden elles,
A on cada any criaran.
El xabatí violent
Cantarà de matinada,
Perquè ha arribat el moment,
D'ajuntar-se i fer llocada.
És un ambient d'alegria,
Per els gorrons cantar,
Van fent piu, piu, cada dia,
Amb destresa i energia,
Per els seus fillets criar. Ω

PROU d'IMPOSTOS!

ABUSIUS

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÉ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

